

WAG

NEDERLANDSE GEDACHTEN

weekblad van de anti-revolutionaire partij

32e jaargang - nr. 6 - 7 februari 1976

Cuba

Door mr. G.C. van Dam
Tweede-Kamerlid ARP

Er is bijna geen ontwikkelingsland waarop niets is aan te merken

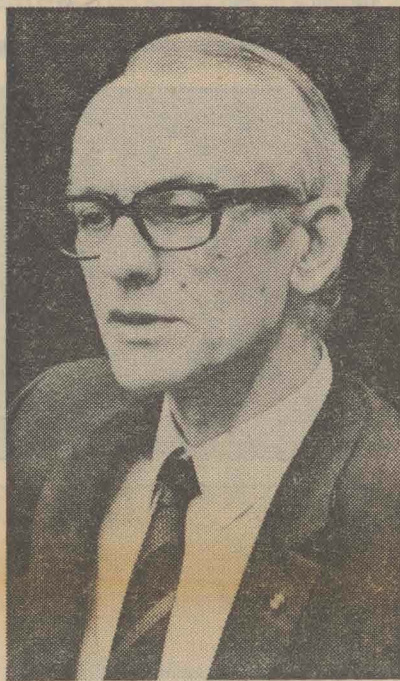
De A.R.-fractie stemde afgelopen week tegen een motie van de VVD om de Nederlandse ontwikkelingshulp aan Cuba te beëindigen. De vraag is gewettigd of dat wel strookte met de opvatting van de fractie bij de behandeling van de begroting 1975, toen deze hulp voor Cuba ook door haar werd afgewezen.

Die vraag kan met ja worden beantwoord. Bij de bespreking van de begroting 1975 was de AR-fractie tegen ontwikkelingshulp voor Cuba omdat het gemiddelde inkomensniveau van dit land relatief hoog boven de armoedegrens ligt. Bovendien ontvangt Cuba van andere zijde ontwikkelingshulp. Cuba voldeed naar het oordeel van de fractie daarom niet aan twee van de drie criteria op grond waarvan zg. concentratielanden hulp van Nederland kunnen ontvangen. De kamer besloot echter bij meerderheid Cuba wel hulp te geven. Op grond daarvan werden aan Cuba toezeggingen gedaan. Daarbij heeft onze fractie zich neer te leggen.

Toch voldoende geld

De VVD ging het in 1975 en ook nu om iets anders. De VVD vindt eigenlijk dat ontwikkelingshulp kan worden gebruikt om ontwikkelingslanden te dwingen van een ons onwettige politiek af te zien bij haar interpellatie van vorige week om Cuba van zijn militaire interventie in Angola af te brengen.

De VVD hield er een wat ingewikkelde redenering op na, die hierop neerkwam, dat Cuba blijkbaar toch voldoende geld had en daarom niet aan de criteria voor het ontvangen van ontwikkelingshulp voldeed. Maar gelet op haar benadering van Cuba bij de begrotingsbehandeling 1975 was duidelijk, dat het eigenlijke motief van de VVD-fractie was gelegen in de onwettige politieke signatuur van het Cubaanse regime. Wat de AR-fractie betreft: zij is allerminst van het Cubaanse bewind gecharmeerd. Zij deelt de vrij algemene afkeer in de Kamer van de Cubaanse interventie in Angola. Maar zij vond in de eerste plaats de VVD-fractie weinig samenhangend in haar beleid.

Waarom zich dan ook niet tegen de ontwikkelingshulp aan Zaïre, dat ook hulp geeft aan één der Angolese partijen

Gewetensbezwaren militaire dienst

Door dr.
W. de Kwaadsteniet
Tweede-Kamerlid ARP

Nieuwe toetsingsregeling roept vragen op

Eind vorige week heeft dan eindelijk de regering haar voorstellen tot wijziging van de „Wet gewetensbezwaren militaire dienst” aan de Tweede Kamer aangeboden.

Daarmede is deze kwestie weer in beweging gekomen. In Nederlandse Gedachten van 10 januari jl. drongen wij er nog op aan, dat het kabinet nu eens over de brug moest komen ten aanzien van deze slepende zaak. Op de historische behoeven wij thans niet opnieuw in te gaan. Het gaat nu om een eerste voorlopige en globale reactie op de kabinetsvoorstellen.

Veel aandacht

De memorie van antwoord, de nota van wijzigingen met toelichting en het gewijzigd ontwerp van wet behoeven overigens nadere studie. Er is duidelijk veel aandacht besteed aan en veel werk gemaakt van deze zaak. Maar de materie is nu eenmaal niet in enkele simpele bewoordingen wettelijk te regelen. Bestudeerd moet worden of de door het kabinet gebruikte formuleringen

voldoende aansluiten bij de aanduidingen van onze bedoelingen ter zake van de erkenning van gewetensbezwaren militaire dienst.

Onze voorlopige indruk is, dat dit in algemene zin inderdaad wel het geval is. Maar een nadere informatie ter zake van erkenning van gewetensbezwaren tegen het gebruik van geweld of bepaalde geweldsmiddelen ten behoeve van een bepaald politiek doel zou bijvoorbeeld kunnen zijn. Daarbij is bijvoorbeeld tevens aan de orde de betekenis van het door het kabinet gestelde vereiste van de „algemene strekking van het gewetensbezwaar”. Eén en ander in het kader van een vraagstelling of niettemin een bepaald „gewetensbezwaar” tussen wal en schip zou kunnen geraken, gelet op de stringente omschrijvingen. Zoals bekend hadden wij groot bezwaar tegen het als regel afschaffen van de toetsing. Wij hebben „een” toetsingsregeling bepleit. Ondanks de ontkenning van de minister-president, in oktober jl., dat toch een zekere toetsingsregeling overwogen werd, is die er nu niettemin gekomen. Wij waarderen dit rekening houden met parlementaire gevoelens.

De ARP in het jaar 1975

Deze week bevat Nederlandse Gedachten het jaarverslag van de ARP over 1975. Samengevat in 10 pagina's leest u een kort overzicht van de belangrijkste activiteiten van de voornaamste organen binnen deze partij en van de diverse externe contacten. Daarbij blijft het evenwel niet. In dit extra grote nummer vragen wij de lezers o.a. de aandacht voor ontwikkelingen binnen de Raad van Europa en voor de Nederlandse Antillen. Landelijk trekt bovendien momenteel de aandacht de kwestie van de ondernemingsraden. Christen-democraten en socialisten zijn nauw bij dit politieke gevecht betrokken. Op pagina 3 aandacht hiervoor.

gekeerd. Waarom geen interpellatie over de ontwikkelingshulp aan Indonesië toen het Portugees Timor binnenviel?

Weinig consequent

Minister Pronk werd enige jaren geleden - naar onze mening terecht - door de VVD op de vingers getikt toen hij Indonesië dreigde met vermindering van ontwikkelingshulp als het niet iets deed aan het probleem van de politieke gevangenen. Toen mochten politieke factoren volgens de VVD geen rol spelen. Nu bij Cuba wel. Dat alles is weinig consequent. Het standpunt van de AR-fractie is: de ontwikkelingshulp ten aanzien van de politiek van ontwikkelingslanden zo neutraal mogelijk te doen zijn. Dat is in de lijn die wij steeds verdedigd hebben. Er is haast geen (ontwikkelings)land op welks politiek niet iets aan te merken is. Als je de hulp afhankelijk stelt van de politiek van een land, houd je geen land meer over waaraan je hulp kunt geven. Het lag in de lijn van deze gedachtegang van de fractie om tegen de motie van de VVD te stemmen.

Misbruik

Is er dan nergens een grens? Deze vraag werd onzerzijds wel gesteld.

HOUT-EN
METAAL-
BEWERKINGS-
MACHINES

VAN DER SPEK

ROTTERDAM - TEL. 27.97.55.
WOLPHAERTSBOCHT 214

Er kan immers een moment komen waarop de konklusie gerechtvaardigd is, dat een ontwikkelingsland blijkbaar andere zaken veel belangrijker vindt dan de ontwikkeling van het eigen land. Daarmee was minister Pronk het eens. Wanneer op lange termijn, voortdurend en aantoonbaar middelen aan de economie van een betrokken ontwikkelingsland worden onttrokken voor andere doeleinden, is er aanleiding de hulpverlening te bekijken. Maar dat is dan een meer verantwoorde invalshoek dan het zomaar even de ontwikkelingshulp aan te grijpen om politieke druk uit te oefenen. Dat laatste zou een misbruik zijn van ons ontwikkelingsbeleid, dat terecht in ontwikkelingslanden ons beleid onder verdenking zou stellen.

Kort gezegd komt de thans voorgestelde toetsingsregeling als regel hierop neer dat de dienstplichtige, die als gewetensbezwaarde erkend wil worden, zijn motieven moet toelichten in een gesprek met een door de minister van defensie aan te wijzen gedelegeerde. Dit is de „vereenvoudigde procedure”. Bij twijfel echter zullen de gewetensbezwaren in de normale procedure door de commissie van advies inzake gewetensbezwaren militaire dienst getoetst moeten worden. Dit geheel lijkt in principe geen onredelijke regeling, zeker niet wanneer deze op onderdelen nog kan worden aangevuld.

Vereenvoudigde procedure

Niet geheel bevredigend lijkt echter, dat m.b.t. de vereenvoudigde procedure o.a. gezegd wordt, dat „binnen zekere grenzen enige tolerantie ter zake wel aanvaardbaar is”. Dat heeft zeker de geur van een het in bepaalde omstandigheden niet zo nauw nemen, hetgeen overigens in strijd lijkt met de algemene en consciëntieuze benadering van het vraagstuk in de thans ter beschikking gekomen papieren. Niettemin is die signaleerde geur m.b.t. de vereenvoudigde procedure aanwezig. Wij lezen namelijk: „Er zijn echter omstandigheden denkbaar, waarin die tolerantie niet langer gehandhaafd kan worden”. Dat zou dan met name het geval zijn wanneer:

1. het aantal te verwachten erkenningen dusdanig groot zou zijn, dat de handhaving van de vereiste sterkte van de krijgsmacht in gevaar zou komen;
2. de mogelijkheden van een verantwoorde tewerkstelling (i.v.m. mogelijkheden tot de vervangende dienst) in gevaar zou komen;
3. in geval van oorlog, oorlogsgevaar, of

andere buitengewone omstandigheden. In die gevallen komt de „stringentere procedure” voor de commissie van advies.

Niet geslaagd

Dit lijkt ons - voorzichtig gezegd - voorsnog niet zo erg geslaagd. Enerzijds moet de procedure steeds (redelijk) stringent zijn. Anderzijds blijft zowel in de ene als in de andere omstandigheid een gewetensbezwaar een gewetensbezwaar. Dat heeft met een in de ene of andere situatie min of meer toleranter houding niets te maken. Een gewetensbezwaar blijft ook in alle drie hiervoor genoemde gevallen een gewetensbezwaar. Of het is dit in één van de drie gevallen. De vereenvoudigde procedure moet evenzeer serieus zijn als de procedure die „bij twijfel” daarop nog extra volgt voor de commissie van advies. Het gaat om een serieuze procedure. Zowel in gewone als in ongewone omstandigheden. Het zou tenslotte interessant zijn wanneer het advies van de Raad van State openbaar gemaakt zou worden. Van het advies van juli 1975 was reeds iets in de publiciteit uitgelekt. Wij beperken ons nu hiertoe. Naar ons oordeel zijn er nu stukken op tafel - eventueel na amendement hier en daar - tot een gezamenlijke oplossing van deze materie te komen. Zoals dat heet - zo schreven wij aan het slot van ons artikel van 10 januari j.l. - in gemeen overleg van regering en Staten-Generaal.

DEZE WEEK
IN WAG:

Positie Russische Joden, pag. 2

Ondernemingsraad, pag. 3

Jaarverslag van de ARP over 1975,
pag. 4-13

Onafhankelijkheid voor de Antillen?,
pag. 15

Partijnieuws, pag. 15

De ARP in het jaar 1975

Partijbestuur

Intensivering van discussie

Een zeer belangrijk deel van de vergadertijd van het partijbestuur, dat in 1975 tien keer bijeenkomt, wordt besteed aan het Christen-Democratisch Appèl. Daarnaast doet mr. W. Aantjes als fractievoorzitter regelmatig verslag van het door de Tweede-Kamerfractie gevoerde beleid.

Het partijbestuur begint in het verslagjaar met een oordeelsvorming over de Europese politieke partijvorming. Er worden bouwstenen aangedragen voor een door de Europese Unie van Christen-Democraten op te stellen manifest.

CDA

Op organisatorisch gebied neemt het partijbestuur een lange reeks beslissingen in het kader van het groei-model van het CDA. Na de conference van ARP, CHU en KVP op 21 en 22 februari 1975 te Woudschoten stemmen de AR-kiesverenigingen schriftelijk over de CDA-statuten en keuren deze met een meerderheid van ruim 90% goed. Het partijbestuur gaat accoord met een verdergaande samenwerking op het gebied van de publiciteit en de ledenadministraties. Er wordt een voorstel voor de partijraad

ontwikkeld, waarin een voorlopige afvaardiging naar het CDA-congres wordt geregeld. De planning in het kader van het CDA-groei-model gaat voort. Er komt een procedure tot stand om te komen tot één lijst van ARP, CHU en KVP bij Kamerontbinding. Het partijbestuur neemt kennis van het technisch lijstvoorstel van het dagelijks bestuur van het CDA, maar zal pas in 1976 een oordeel uitspreken. Het partijbestuur stemt in met het ontwerp-huishoudelijk reglement van het CDA. In nagenoeg elke partijbestuursvergadering komen ook eigen organisatorische zaken aan de orde. Zo bespreekt het bestuur in de vergadering van 7 maart een notitie over het buitendienstwerk. Het partijbestuur ziet de noodzaak van voortzetting en uitbreiding van het werk en stemt met conclusies en voorstellen uit de notitie in. In deze vergadering besluit het bestuur H. Algra te Leeuwarden te benoemen tot erelid van de ARP. Op 25 april geeft mr. G. C. van Dam, lid van de Tweede-Kamerfractie, een toelichting op het initiatief-wetsontwerp Van Schaik/Van Leeuwen inzake nieuwe regelen met betrekking tot het afbreken van zwangerschap. Uit de discussie blijkt dat de fractie zich gesteund kan weten door het partijbestuur. Dr. A. J. Vermaat, eveneens lid van de Tweede-Kamerfractie, geeft op 6 juni een toelichting op de interim-nota inkomensbeleid van minister Boersma. Naast instemming is er ook kritiek op bepaalde onderdelen van de nota. In

deze vergadering begint het partijbestuur een gesprek over de op handen zijnde vacature voor het voorzitterschap van de partij wegens het in november 1975 op medisch advies terugtreden van drs. J. de Koning.

Grondslagdiscussie

Na de zomer vergadert het partijbestuur in korte tijd vier keer, mede vanwege het in het CDA gerezen meningsverschil over de functionering van de grondslag voor vertegenwoordigers van het CDA. Op 19 augustus spreekt het partijbestuur het volgende uit: „Het partijbestuur op 19 augustus 1975 in vergadering bijeen blijft volledig staan achter de conclusies waartoe de drie christen-democratische partijen te Woudschoten zijn gekomen t.a.v. de grondslag van het CDA, zoals vastgelegd in de artikelen 2 en 3 van de statuten. Het is van mening, dat deze afspraken voldoende zijn om de gerezen verschillen van inzicht tot een oplossing te brengen. Het meent, dat in de gemaakte afspraken het karakter van het CDA als christelijke politieke organisatie en het functioneren van de grondslag voor het politiek handelen duidelijk zijn vastgelegd, zoals één en andermaal publiekelijk door de fractievoorzitter onder woorden is gebracht. Het acht het van belang, dat het dagelijks bestuur van het CDA met het oog op het CDA-congres van 23 augustus duidelijke uitspraken hierover voorbereidt voor het congres. Daarnaast is het gewenst, dat het CDA-bestuur en de drie partijbesturen zich blijven bezinnen op de relatie tussen het evangelie en het politiek handelen.” Op 29 augustus beraadt het partijbestuur zich over de uitkomst van het eerste CDA-congres, waarin het eerder door het AR-partijbestuur ingenomen standpunt geen meerderheid kon vinden. Het bestuur doet de volgende uitspraak: „Het partijbestuur handhaaft het standpunt, zoals dit is neergelegd in zijn uitspraak van 19 augustus jl. Het

partijbestuur stemt in met de wijze waarop de AR-fractievoorzitter dit standpunt op het CDA-congres heeft vertolkt. Het partijbestuur constateert, dat de uitspraak van het CDA-congres niet in overeenstemming is met de opvattingen van het partijbestuur. Om die reden meent het partijbestuur dat zowel in de ARP als in CDA-verband verder gesproken moet worden over deze problematiek, die op het CDA-congres aan de orde was, in de hoop en het vertrouwen dat een voortzetting van het gesprek alsnog tot overeenstemming zal leiden. Het partijbestuur wil er geen twijfel over laten bestaan aan het tot stand komen van het CDA mee te willen werken. Een verdere integratie van partijen zal echter op bezwaren stuiten zolang op belangrijke punten een diepgaand verschil van inzicht blijkt te bestaan. Het partijbestuur meent, dat eind september een partijraad moet worden bijeengeroepen. Met inachtneming van het voorgaande blijft het partijbestuur op basis van de politieke meningsvorming in ieder van de drie partijen en afhankelijk van de politieke praktijk streven naar een gemeenschappelijk CDA-programa en de vorming van een gemeenschappelijke lijst”.

Miljoenennota 1976

Op 20 september bespreekt het partijbestuur de inhoud van de miljoenennota 1976 en de troonrede. Het Tweede Kamerlid, drs. B. Beumer, geeft een toelichting. In een uitvoerige verklaring (opgenomen in N.G. nr. 39 d.d. 27 september 1975) schaarft het partijbestuur zich achter het commentaar dat namens de AR-Tweede-Kamerfractie is geleverd. Het partijbestuur vestigt voorts de aandacht op o.m. de sociaal zwakke groepen in onze samenleving, de migratie uit Suriname, de bezuinigingen bij de defensie, de economische groei in 1976 en de rol van de overheid in onze samenleving. In dezelfde vergadering stelt het bestuur

de financiële jaarrekening 1974 en de begroting 1976 vast. Daarnaast wordt gesproken over de uit de Kamercentrales ontvangen reacties op de in 1974 toegezonden notities over het deelnemen aan acties en de selectie in de partij. Met de strekking van eerstgenoemde notitie wordt ingestemd. De suggesties in het kader van de selectie zullen bij vacatures en kandidaatstellingen worden geraadpleegd. Het partijbestuur stelt in alfabetische volgorde een dubbelal samen voor de vacature van partijvoorzitter, dat ter vaststelling naar de partijraad gaat. Het dubbelal luidt: H. A. de Boer te Santpoort en mev. J. G. Kraaijeveld-Wouters te Heerhugowaard. Op 24 oktober begint het partijbestuur met enkele voorbereidende werkzaamheden met het oog op de eerstvolgende Tweede-Kamerverkiezingen. Er worden notities vastgesteld over de kandidaatstelling en het Program van Actie. In de bijeenkomst van 28 november, de laatste in het verslagjaar, stelt het partijbestuur een ontwerp-resolutie op ten behoeve van de najaarspartijraad van 13 december 1975 te Hoogeveen, waar opnieuw de grondslagkwestie aan de orde komt.

Wijzigingen

In het verslagjaar treden tot het partijbestuur toe: H. Algra (erelid), drs. A. M. Oostlander (dir. Kuypertstichting), M. Paats (penningmeester), mr. H. Sybesma (KC Groningen), G. Numan (KC Assen), ir. A. H. J. van Tol (KC Haarlem - per 1/1'76), P. Swart (Arjos) N. Schouten (voorzitter Organisatie Commissie) en H. A. de Boer (partijvoorzitter).

Afscheid van het partijbestuur wordt genomen door: mr. W. C. D. Hoogendijk (dir. Kuypertstichting), mr. D. J. Krajenbrink (KC Groningen), J. Oosterhuis (KC Assen), M. Kamper (KC Haarlem), A. J. van der Waals (Arjos), ir. G. H. Meijer, mr. A. Herstel (voorzitter Organisatie Cie.) en drs. J. de Koning (partijvoorzitter).

Beperkt ledenverlies

Tendens naar

stabilisatie ledental

Ofschoon aan de daling in het ledental van de ARP in het verslagjaar geen einde is gekomen, kan toch een opvallend verschijnsel worden gesignaleerd: het ledenverlies blijft voor het eerst sinds een lange reeks van jaren beperkt van omvang. In 1975 daalt het ledental van 61 761 naar 59 495. Een netto-verlies van 2 261 leden. Hopelijk is deze beperkte daling een eerste stap in de richting van stabilisatie van het ledental. Speurend naar de oorzaken van het ledenverlies kunnen er geen andere motieven dan andere jaren worden gesignaleerd. Bedanken vloeit voort uit politieke en financiële motieven, terwijl er ook leden bedanken wegens gebrek aan politieke belangstelling. Daarnaast moet jaarlijks vanwege de gemiddeld vrij hoge leeftijd van het ledenbestand een groot aantal leden wegens overlijden worden afgevoerd. De opmerkelijke beperktheid van het verlies kan wellicht als volgt worden verklaard. Door invoering van de centrale contributie-inning in 1973 is het ledenbestand in belangrijke mate gezuiverd van onjuistheden. Daarnaast is in de eerste helft van het verslagjaar verder gewerkt aan de ledenwerfactie onder het motto „Een sterke ARP: steun voor de christen-democratie”. Tenslotte heeft zich in de tweede helft van het jaar een grote groep nieuwe leden spontaan aangemeld. De ontwikkeling in het ledenaantal in 1975 zal aanleiding moeten zijn in de

komende tijd alles op alles te zetten de daling een halt toe te roepen. Er zijn kiesverenigingen, die permanent aan ledenwerving doen. Andere kiesverenigingen doen alleen iets bij een speciale actie. Ook zijn er kiesverenigingen die er helemaal niets aan doen. Wanneer iedere kiesvereniging in 1976 de schouders eronder zet zou op zijn minst stabilisatie van het ledental bereikbaar moeten zijn.

Hieronder het overzicht van de ledentalen per Kamercentrale op resp. 1 januari 1975 en 1 januari 1976.

Kamercentrale	1-1-'75	1-1-'76
Groningen	5456	5307
Leeuwarden	8726	8513
Assen	4407	4259
Zwolle	5706	5562
Arnhem	4787	4694
Nijmegen	2248	2183
Utrecht	4098	3948
Amsterdam	1105	1029
Den Helder	2214	2088
Haarlem	3282	3121
Leiden	4941	4729
Den Haag	1362	1286
Rotterdam	1974	1834
Dordrecht	6855	6580
Middelburg	2564	2444
Tilburg	601	574
Den Bosch	975	935
Maastricht	168	155
Indiv. leden	273	226
Leden buitenland	28	28
	61 761	59 495

Dagelijks bestuur

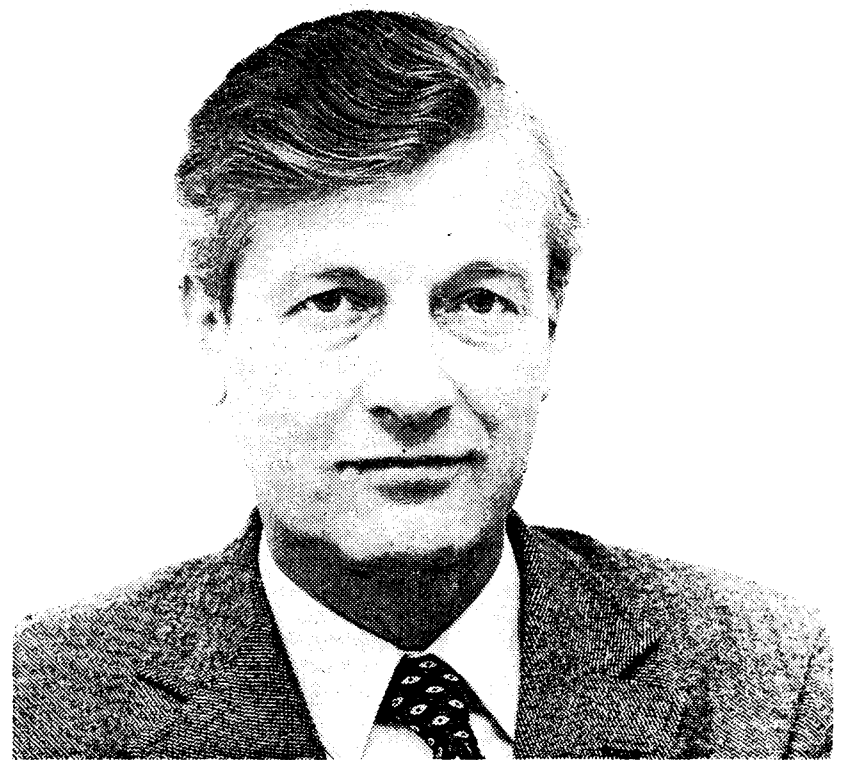
Dagelijkse leiding ARP gewijzigd

Het dagelijks bestuur van de ARP vergadert in 1975 in totaal vijftien keer.

Het bestuur houdt zich bezig met dezelfde kwesties, die in het verslag van werkzaamheden van het partijbestuur, worden aangestipt. Elke vergadering van het partijbestuur vereist een gedegen voorbereiding door het dagelijks bestuur. Dus ook bij het dagelijks bestuur accenten op het CDA en de politieke meningsvorming. Het dagelijks bestuur onderhoudt contact met de geestverwante bewindslieden, af en toe mondt dat contact uit in een gezamenlijk gesprek.

Wijzigingen

In de samenstelling van het dagelijks bestuur, dat in totaal ruim vijftien stemhebbende en adviserende leden telt, komen in het verslagjaar enkele wijzigingen. Partijvoorzitter, drs. J. de Koning, treedt in december op medisch advies af en wordt opgevolgd door H. A. de Boer. Drs. R. Zijlstra treedt af als vice-voorzitter van het CDA. Zijlstra blijft adviserend lid van het partijbestuur. Als vice-voorzitter van de ARP wordt hij in december opgevolgd door prof. ir. B. Krol. Mr. W. C. D. Hoogendijk verlaat in februari de dr. Abr. Kuypertstichting en wordt ald directeur opgevolgd door drs. A. M. Oostlander, die dientengevolge als adviserend lid tot het dagelijks bestuur toetreedt. Het voorzitterschap van de Organisatie Commissie gaat in december over van mr. A. Herstel naar N. Schouten, hetgeen betekent, dat een gelijke wisseling bij het dagelijks bestuur optreedt. Tenslotte start aan het begin van het jaar M. Paats zijn werkzaamheden als partij-penningmeester er... d.b.-lid.

Drs. J. de Koning trad in 1975 af als partijvoorzitter

Verkiezing partijvoorzitter

Wanneer de kandidaatstelling voor het voorzitterschap is geregeld vindt de verkiezing plaats door de kiesverenigingen.

In de periode van 30 september t/m 1 november zijn de kiesverenigingen in de gelegenheid hun stem uit te brengen. Van hun recht maken 529 kiesverenigingen gebruik, die in totaal 1174 stemmen uitbrengen, waarvan er 4 ongeldig zijn. De stemcommissie, bestaande uit de heren drs. T. J. Bouwers, drs. W. T. van

Gelder en mr. W. L. van Leeuwen stelt op 4 november de volgende uitslag vast: H. A. de Boer 651 stemmen (55,6%) mev. J. G. Kraaijeveld-Wouters 207 stemmen (17,7%) S. Jonker 312 stemmen (26,7%)

Hieruit blijkt, dat H. A. de Boer de absolute meerderheid heeft behaald van de uitgebrachte stemmen en dat hij daardoor gekozen is tot voorzitter van de A.R.P. Zijn installatie vindt in de partijraad van 13 december plaats.

Tweede Kamerfractie

Afscheid van Boertien, Schouten en Vermaat

Samenstelling

Op 1 januari 1975 is de fractie aldus samengesteld: **mr. W. Aantjes, B. Roolvink, mevrouw J. van Leeuwen, dr. C. Boertien, M. W. Schakel, drs. J. de Koning, dr. A. J. Vermaat, drs. A. Schouten, mr. G. C. van Dam, H. A. de Boer, mr. J. B. Schouten, mevrouw J. G. Kraaijeveld-Wouters, dr. W. de Kwaadsteniet en J. van Houwelingen.**

Afscheid

Dr. C. Boertien neemt met ingang van 16 januari 1975 ontslag als lid der Kamer wegens zijn benoeming tot Commissaris der Koningin in Zeeland; in zijn plaats wordt benoemd drs. B. Beumer, die op 21 januari 1975 als lid der Kamer werd beëdigd.

Drs. A. Schouten neemt met ingang van 17 april 1975 ontslag als lid der Kamer naar aanleiding van de koers van de Partij door de aanvaarding van de CDA-statuten; in zijn plaats wordt benoemd drs. M. Beinema, die op 29 april 1975 als lid der Kamer werd beëdigd. Dr. A. J. Vermaat neemt met ingang van 16 oktober 1975 ontslag als lid der Kamer teneinde de functie van gewoon hoogleraar aan de Vrije Universiteit op die datum te kunnen aanvaarden; in zijn

plaats wordt benoemd dr. A. Veerman, die op 4 november 1975 als lid der Kamer is beëdigd.

Door de fractievoorzitter, mr. W. Aantjes, is in Nederlandse Gedachten aandacht besteed aan het afscheid van de heren Boertien, Schouten en Vermaat aan wie de fractie zeer veel dank verschuldigd is voor hun vele werk, en aan de binnenkomst in de fractie van de heren Beumer, Beinema en Veerman.

Op 31 december 1975 is de fractie aldus samengesteld:

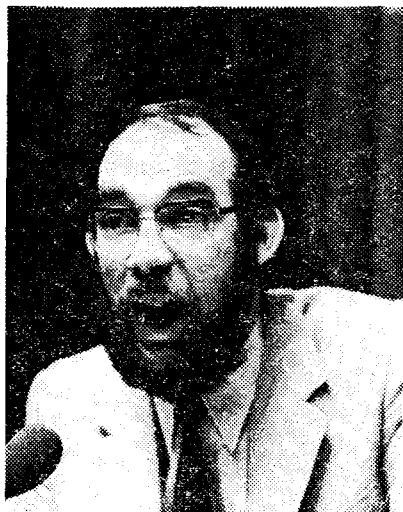
mr. W. Aantjes, B. Roolvink, dr. A. Veerman, mevrouw J. van Leeuwen, M. W. Schakel, drs. J. de Koning, mr. G. C. van Dam, H. A. de Boer, mr. J. N. Scholten, mevrouw J. G. Kraaijeveld-Wouters, dr. W. de Kwaadsteniet, J. van Houwelingen, drs. B. Beumer en drs. M. Beinema.

Samenwerking met CHU en KVP

In 1975 worden 104 plenaire vergaderingen van de Tweede Kamer gehouden, waarvan de meeste ook des avonds worden voortgezet. De behandeling van de aan de orde zijnde zaken wordt voorbereid in de diverse fractiecommissies, die in het algemeen worden gevormd door de leden en plaatsvervangende leden van onze fractie in de vaste kamercommissies. Een

overzicht van de fractiecommissies vindt u elders in deze krant

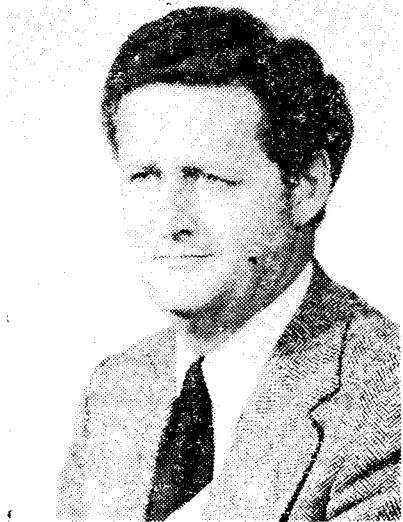
opgenomen. De in het parlementaire jaar 1971-1972 op gang gekomen nauwe samenwerking tussen onze fractie en de fracties van KVP en CHU zet zich ook in 1975 voort. De commissie van Onderwijs en Wetenschappen en van Milieuhygiëne van de drie christendemocratische fracties werken geïntegreerd samen. Daarnaast bestaat er een nauwe, zij het nog niet geïntegreerde samenwerking tussen de andere fractiecommissies. Het is tijdens de plenaire vergaderingen der Kamer herhaaldelijk voorgekomen dat bij een wetsontwerp of nota één woordvoerder namens de drie fracties is opgetreden; ook verdelen de woordvoerders van de drie christendemocratische fracties de te behandelen stof onder elkaar en zij treden dan namens de drie fracties op. Dit bevordert een intensieve behandeling van het aan de orde zijnde onderwerp, gecombineerd vaak met een tijdsbesparing voor de Kamer.

Drs. A. Schouten

Dr. A. J. Vermaat

Dr. C. Boertien

Behalve bij de voorbereiding en behandeling van wetsontwerpen en nota's is er ook een goede samenwerking met de fracties van KVP en CHU op andere terreinen. De drie fractiebesturen komen om de 2 maanden in vergadering bijeen o.a. om de resultaten van de samenwerking in de fractiecommissies en in de plenaire kamervergaderingen te waarderen en om voorstellen inzake verdere integratie van werkzaamheden te behandelen. Elke dinsdag vergaderen de drie fractievoorzitters ter coördinering van het beleid, terwijl ook de secretarissen der fracties zeer intensief met elkaar overleggen. In 1975 worden drie gemeenschappelijke fractiestudiedagen gehouden:

- op maandag 24 maart 1975 over inkomensbeleid;
 - op maandag 26 mei over massamediebeleid;
 - op maandag 29 september 1975 over Troonrede en Miljoenennota.
- De fractiebesturen hebben ook voor 1976 een aantal studiedagen in voorbereiding.

worden in het verslagjaar geen opvallende vorderingen geboekt.

Secretarissen en penningmeesters

Onder auspiciën van de Organisatie Commissie vinden jaarlijks bijeenkomsten plaats met resp. de secretarissen en de penningmeesters van de Kamercentrales. De secretarissen komen bijeen op 21 oktober 1975. Evenals in 1974 is de opkomst van de secretarissen beperkt, maar de inhoud van het gesprek geeft alle aanleiding het jaarlijkse gesprek over organisatorische zaken voort te zetten. De penningmeesters komen bijeen op 9 oktober 1975. Instemming wordt betuigd met de financiële stukken van de landelijke partij. De meningen over het succes van de centrale contributie-inning blijven uiteenlopen, alhoewel het merendeel der penningmeesters niet ontevreden is met de gang van zaken. Enige financiële verlichting voor de Kamercentrales is mogelijk door subsidiëring van kader- en vormingsactiviteiten. Daarnaast zal de reiskostenvergoeding voor KC-vertegenwoordigers in het partijbestuur zo mogelijk door de landelijke partij worden overgenomen.

Samenstelling

Aan het eind van het verslagjaar treden twee leden van de commissie af, t.w. mevr. R. Brinkman en mr. A. Herstel (voorzitter). De partijraad kiest het commissielid N. Schouten als nieuwe voorzitter. In de vacature Brinkman kiest de partijraad mevr. I. R. H. May-Weggen. De commissieleden mevr. C. C. Kakes-Veen en F. Jonkman worden door de partijraad voor een nieuwe periode herkozen.

Verdeling kamercentrales over fractieleden

Groningen	Beumer
Leeuwarden	Roolvink/Beumer
Assen	De Kwaadsteniet
Zwolle	De Boer
Arnhem	Van Houwelingen
Nijmegen	Van Houwelingen
Utrecht	Van Dam
Amsterdam	Aantjes
Haarlem	Kraaijeveld-W.
Den Helder	Kwaaijeveld-W.
Leiden	Veerman
Den Haag	Van Dam
Rotterdam	Schakel
Dordrecht	Van Leeuwen
Middelburg	Beinema
Tilburg	Scholten
Den Bosch	Scholten
Maastricht	De Koning

Werkbezoeken

De fractie komt elke dinsdagmorgen bijeen teneinde de in de betreffende week in de Kamer aan de orde komende onderwerpen te bespreken. De overladen agenda maakt ook extra-fractievergaderingen noodzakelijk, die meestal op woensdagmiddag worden gehouden. Als fractie stellen wij een goed contact met de verschillende regio's op prijs. De fractie heeft daarom haar leden verdeeld voor het contact met de kamercentrales, welke verdeling u in deze krant aantreft. Regelmatig komen vertegenwoordigers van regio's en belangengroepen naar het kamergebouw om hun problemen met de fractie of een delegatie uit de fractie te bespreken. Op haar beurt gaat de fractie het land in om van de problematiek ter plaatse kennis te nemen, en de situatie met lokale autoriteiten en geestverwanten te bespreken. Bepaalde Kamercommissies, bestaande uit leden van de diverse kamerfracties, leggen ook werkbezoeken af.

De werkbezoeken in het kader van de actie „Wij komen terug” worden ook in 1975 voortgezet. Deze werkbezoeken hebben, anders dan tijdens een verkiezingscampagne, een sterk informatief karakter. Voor 1976 staan weer bezoeken op het programma; een deel daarvan zal worden gebracht door de drie christen-democratische fracties gezamenlijk. Ter voorbereiding van deze werkbezoeken wordt veel werk verzet door de diverse regionale campagne teams, leden van plaatselijke kiesverenigingen, staten- en

kamercentrales. Dat de werkbezoeken steeds zo geslaagd zijn is in belangrijke mate aan hun inspanningen te danken. De fractie is hen dan ook opnieuw veel dank verschuldigd.

Fractiebestuur

Op 1 januari 1975 bestaat het fractiebestuur uit: **mr. W. Aantjes**, voorzitter, **mevrouw J. van Leeuwen**, vice-voorzitter en **mr. G. C. van Dam**, secretaris-penningmeester. De fractie heeft het fractiebestuur op 16 september 1975 in dezelfde samenstelling herkozen. Op 28 januari 1975 wordt in de fractie afscheid van **mr. W. C. D. Hoogendijk** die sinds 1 juli 1968 de fractievergaderingen placht bij te wonen; de heer Hoogendijk aanvaardt per 1 februari 1975 een benoeming tot hoofd ener afdeling van de provinciale griffie van Zuid-Holland. De fractie is de heer Hoogendijk erkentelijk voor zijn bijdrage aan de politieke besluitvorming in de fractie. Op 9 december 1975 wordt in de fractie verwelkomd **drs. A. M. Oostlander**, de nieuwe directeur van de dr. A. Kuypersstichting. De heren **J. P. van Rijswijk**, **P. van Tellingen**, **drs. J. Nienhuis** en **J. W. Oosting** zijn ook in 1975 als medewerkers in volledige betrekking werkzaam. De samenstelling van het secretariaat ondergaat in 1975 geen wijziging. **Mevrouw W. van Dinter-Vroegindeweij** en **mevrouw G. H. Khan-Gleichmann** zijn werkzaam als full-time secretaresse; **mevrouw J. Schouten-De Jong** is als zodanig part-time werkzaam.

Zetelverdeling parlement

	Eerste Kamer (1974)	Tweede Kamer (1972)
P.v.d.A.	21	43
K.V.P.	16	27
V.V.D.	12	22
A.R.P.	16	14
C.H.U.	7	7
C.P.N.	4	7
P.P.R.	4	7
D.S.'70	—	6
D'66	3	6
S.G.P.	1	3
G.P.V.	—	3
B.P.	1	2
P.S.P.	—	2
R.K.P.N.	—	1
	75	150

Organisatie-Commissie:

„Stemming over kandidatenlijsten stroomlijnen”

In 1975 komen de taken van de Organisatie Commissie met betrekking tot het kader- en vormingswerk te vervallen in verband met de oprichting van de Stichting kader- en vormingswerk ARP.

Toch blijft er voor de vergaderingen van 12 februari, 9 april, 3 september en 12 november 1975 genoeg stof tot discussie in de eerste helft van het jaar ligt de klemtoon van de gesprekken op de voorbereiding van het draaiboek 1975-1976, de leden- en abonneewerving en de verhouding Arjos/ARP.

Het draaiboek 1975-1976 komt in zijn definitieve versie in augustus beschikbaar en gaat in een oplaag van 2000 exemplaren de partij in. De klemtoon van de inhoud ligt op de politieke discussie (gespreksgroepen etc.), de organisatorische vormgeving van het CDA en de komende verkiezingen.

Ofschoon de leden- en abonneewerfactie in de zomer van 1975 met beperkte resultaten wordt afgesloten is toch een neiging naar stabilisatie bij het ledental

waarneembaar, terwijl het aantal abonnementen op Nederlandse Gedachten licht toeneemt.

Vanuit de Organisatie Commissie wordt voor vertegenwoordiging gezorgd in de zgn. ledenwerfcommissie van het CDA. Zowel de Organisatie Commissie van de ARP als de CDA-commissie komen — zij het op verschillende tijdstippen — tot de conclusie, dat geen grote ledenwerfacties in CDA-verband moeten worden gevoerd op dit moment.

De in 1974 ingestelde ad-hoc cde. kandidaatstellingen speurt in 1975 verder naar een uniformere wijze van het stemmen over kandidatenlijsten voor Staten en Raden. Begin 1976 hoopt de commissie een notitie met advies gereed te hebben.

Een onderzoek naar de mogelijkheid het weekblad Nederlandse Gedachten naar alle partijleden toe te zenden levert een negatieve conclusie op. De financiële last is voor de partij te zwaar. De Organisatie Commissie begint in de tweede helft van het verslagjaar met een onderzoek naar een betere opzet van de partijraad, terwijl een gedachtenwisseling over de verkiezingen 1977 op gang komt. Met de integratie van Arjos en ARP

Enerverend jaar voor het C.D.A.

Het C.D.A. is volop in de belangstelling. De publiciteit is niet altijd even positief, maar het is wel duidelijk, dat het C.D.A. een levendige aangelegenheid is. Het houdt de mensen bezig en in het bijzonder de leden van de drie partijen, die gezamenlijk het C.D.A. vormen.

Woudschoten

Het dagelijks bestuur van het C.D.A. vergadert niet minder dan 16 keer. Wanneer drie partijen een federatie aangaan, dan zijn er veel zaken te regelen. Verschil in opstelling en positie, in wensen en verlangens, bemoeilijkt het komen tot een snelle besluitvorming. Het blijkt, dat verschil in sfeer en mentaliteit binnen de partijen, hun verwachtingen ten aanzien van hetgeen het C.D.A. zou kunnen zijn, een factor van geweldige betekenis is voor de verdere ontwikkeling van het C.D.A. De A.R.-vertegenwoordiging bestaat uit: mr. W. Aantjes (adviserend lid), D. Corporaal, drs. J. de Koning (na 12 december: H. A. de Boer), dr. D. Th. Kuiper, terwijl ook drs. R. Zijlstra nauw bij de zaken betrokken is als kandidaat voor het Ondervoorzitterschap.

Op 21 en 22 februari komt het algemeen bestuur van het C.D.A. in de dubbele samenstelling te Woudschoten bijeen om te spreken over de verschillen, die tussen de drie partijen zijn overgebleven ten aanzien van de statuten van het C.D.A. Het zijn af en toe moeilijke en moeizame discussies, maar de wil is aanwezig vast te houden.

Voor de A.R.P. nemen aan deze „conferentie“ deel: F. Borgman, drs. W. van den Bos Czn., G. J. van den Brink, H. A. Brokking, D. Corporaal, mr. D. J. Krajenbrink, dr. S. Faber, L. C. van Galen, mr. J. H. Groshede, R. Harkema, Sj. Jonker, prof. ir. B. Krol, dr. D. Th. Kuiper, mevr. P. C. Lodders-Efferich, J. Oosterhuis, M. Paats, G. van Sliedregt, mevr. E. van Velthoven-Older, E. Wiersma, drs. R. Zijlstra.

Persbericht

Aan het slot van de bijeenkomst wordt het volgende communiqué uitgegeven: Het C.D.A.-bestuur heeft op 21 en 22 februari 1975 in Zeist vergaderd in dubbele samenstelling (20 K.V.P., 20 A.R.P., 20 C.H.U.). Taak van deze zgn. C.D.A.-conferentie was de amendementen, die door de afzonderlijke partijen op de ontwerp-statuten waren aangebracht, te verwerken tot een eensluidende tekst.

De discussie spitste zich toe op 4 hoofdpunten:

1. de wens om als toelichting op te nemen dat onder Evangelie wordt verstaan het Bijbels getuigenis van Gods geboden en beloften.
2. de wens dat C.D.A.-kandidaten voor vertegenwoordigende lichamen schriftelijk hun instemming betuigen met grondslag en doel van het C.D.A.;
3. de wens een artikel, gebaseerd op het amendement Scholten (C.H.U.), op te nemen inhoudende dat de beslissing over één C.D.A.-lijst bij de eerstkomende Tweede Kamerverkiezingen t.z.t. zal worden genomen door de bevoegde organen van de drie partijen aan de hand van de dan geldende parlementair-politieke situatie;
4. de samenstelling van het C.D.A.-congres (verdeelsleutel).

Ten aanzien van deze vier hoofdpunten werd het volgende overeengekomen:

Ad. 1. Bij artikel 2 van de statuten komt een voetnoot, zeggende, dat „onder Evangelie wordt verstaan de gehele Bijbel, hier aangeduid met een in brede kring gangbaar woord“.

Ad. 2. Het door kandidaten te ondertekenen politiek werkprogramma zal worden voorafgegaan door de volgende overwegingen:

- het samenbindend element en het herkenningspunt zijn onze politieke strategie, ons aktieprogramma en ons beleid, zoals wij die als antwoord aan de

evangelische oproep blijvend vorm willen geven (a);

- het C.D.A. aanvaardt het Evangelie als richtsnoer voor het politieke handelen (b);
- het C.D.A. wil streven naar een maatschappij waarin de bijbelse gerechtigheid meer gestalte krijgt, de mens zijn vrijheid en verantwoordelijkheid beter kan beleven en waarin het welzijn van allen wordt gediend. (c);
- het C.D.A. richt zich tot het gehele Nederlandse volk zonder onderscheid naar geloofsovertuiging of maatschappelijke groepering (d).

Ad. 3.

■ Als voetnoot bij artikel 4 zal worden opgenomen het eerste gedeelte van het amendement Scholten, inhoudende: Voor zover en voor zolang geen wijziging is gekomen in de huidige parlementair-politieke situatie zijn de Tweede Kamerfracties van A.R.P., C.H.U. en K.V.P. niet gebonden het streven naar één C.D.A.-Tweede Kamerfractie, als bedoeld in dit artikel, te realiseren (a).

■ Over de beslissing met betrekking tot de ene C.D.A.-lijst, is in plaats van het tweede gedeelte van het amendement-Scholten afgesproken het volgende bij de inleiding van de statuten te plaatsen:

De desbetreffende beslissing zal zo spoedig mogelijk door de betrokken partij-organen worden genomen. Politiek moet september 1976 daarbij als uiterste termijn worden gezien. Dit brengt mee, dat de bevoegde partij-organen in hun voorjaars-vergaderingen zullen vaststellen of aan de voorwaarden voor een gemeenschappelijke lijst wordt voldaan en daarover uitspraken doen. Zowel deze uitspraken als de parlementaire ontwikkeling zullen duidelijk aanzetten tot de definitieve beslissingen moeten geven (b.)

Ad 4. Het congres zal als volgt zijn samengesteld: 600 afgevaardigden voor de K.V.P., 390 voor de A.R.P., 240 voor de C.H.U. en 70 voor de rechtstreekse C.D.A.-leden en daarboven ook de leden van het C.D.A.-bestuur.

Tenslotte bereikte deze „C.D.A.-conferentie“ overeenstemming over de resterende hangpunten zoals de benoemde sekretaris, een gekozen presidium van drie leden en de mate van gebondenheid van gekozen vertegenwoordigers aan C.D.A.-uitspraken.

Stemming over „Woudschoten“

Op basis van de overeenstemming van Woudschoten wordt aan de kiesverenigingen en de stemhebbende leden van de partijraad geadviseerd de statuten van het C.D.A. aan te nemen. Dit geschiedt in de weken daarop met overgrote meerderheid. De uitslag wordt 16 april gepubliceerd. Aan de stemming nemen 534 kiesverenigingen deel met in totaal 1171 stemmen en 203 leden van de partijraad. In totaal zijn er 1247 stemmen voor de statuten; 121 tegen en 3 blanco; 8 biljetten worden ongeldig verklaard.

In A.R.-kring is de gedachte aanwezig, dat dankzij de bijeenkomst in Woudschoten de zaak van de grondslag redelijk goed is geregeld en dat dit uiteraard ook consequenties heeft voor hen, die het C.D.A. vertegenwoordigen.

Toch blijkt, dat dit punt regelmatig vragen blijft oproepen. In de partijraad van 24 mei gaat Aantjes hier nog eens uitvoerig op in, maar van K.V.P.-zijde wordt een andere benadering gegeven. Het K.V.P.-standpunt wordt met name vertolkt door Andriessen in een interview in Hervormd Nederland van 12 juli 1975.

Mede naar aanleiding van de discussie beraadt het dagelijks bestuur van het C.D.A. zich over een nadere standpuntbepaling teneinde achter de discussie een punt te kunnen zetten. In de vergadering van 21 augustus wordt na uitvoerige discussie een ontwerp-uitspraak geformuleerd voor het C.D.A.-congres. Het dagelijks bestuur van het C.D.A. is niet eensgezind, doordat er verschil van mening bestaat in de A.R.-delegatie. Aantjes en Corporaal zijn het niet eens met de formulering: „en dat zij op basis daarvan het programma en het beleid uitdragen“ zie 1e alinea blad 5.

Prof. Steenkamp (l.) in gesprek met mr. Aantjes op het C.D.A.-congres van 23 AUGUSTUS.

De tekst van de voorgestelde ontwerp-uitspraak luidt: „Naar aanleiding van de discussie rond het C.D.A. in de afgelopen weken stelt het d.b. van het C.D.A. voor het volgende uit te spreken: de grondslag van het C.D.A. zoals weergegeven in de artikelen 2 en 3 van de statuten, is aanvaard door de drie partijen.

Deze beide artikelen bepalen het karakter van het C.D.A. Op basis hiervan wil het C.D.A. zowel een christelijke als een christen-democratische politieke organisatie zijn. Beide termen bedoelen aan te duiden, dat wij in de politiek willen handelen vanuit de geest van het evangelie.

Van de leden van het C.D.A. en dus ook van de C.D.A.-vertegenwoordigers wordt gevraagd, dat zij aanvaarden, dat het evangelie richtsnoer is voor het politiek handelen van het C.D.A. en dat zij op basis daarvan het programma en het beleid uitdragen.

Het ligt niet op de weg van een politieke organisatie vragen te stellen, laat staan een verklaring te eisen omtrent iemands persoonlijke geloofsovertuiging. In de C.D.A.-organen dient een bezinning te blijven plaatsvinden op de consequenties van de grondslag voor het praktisch politiek handelen.

Zij zijn van oordeel, dat van vertegenwoordigers van het C.D.A. mag worden verwacht, dat zij ook persoonlijk het uitgangspunt van het C.D.A. voor hun rekening nemen.“

C.D.A.-congres

Het C.D.A.-congres van 23 augustus aanvaardt na uitvoerige discussie en nadat een voorstel is verworpen dit punt aan te houden, met een grote meerderheid de voorgelegde resolutie met een kleine wijziging in de op twee na laatste alinea. Deze luidt:

„Van de leden van het C.D.A. en dus ook van de C.D.A.-vertegenwoordigers wordt gevraagd, dat zij aanvaarden, dat het evangelie richtsnoer is voor het politiek handelen van het C.D.A. en dat zij op basis daarvan door het programma en het beleid dit uitgangspunt uitdragen.“

Met name leden vanuit A.R.-kring zijn het met deze uitspraak niet eens. Op zichzelf heeft de uitspraak van het C.D.A.-congres ook geen bindende betekenis, omdat het C.D.A.-congres niet bevoegd is partijen te binden op dit soort uitspraken.

Beraad „Berg en Dal“

In A.R.-kring vindt nader beraad plaats. Dit leidt tot een extra partijraad op 27 september. Naar aanleiding van de uitspraak van de partijraad spreken vertegenwoordigers van de 3 partijen op 2 oktober in het d.b. van het C.D.A. met elkaar. Besloten wordt tot een extra bijeenkomst op 30 en 31 oktober in Berg en Dal om te komen tot overbrugging van de meningsverschillen.

Tijdens deze bijeenkomst overleggen vertegenwoordigers van de drie partijen

diepgaand over het verschil van inzicht. Op een aantal punten komen de drie partijen elkaar nader en bestaat er meer begrip voor de wederzijds standpunten. Het blijkt echter, dat het meningsverschil niet in alle opzichten overbrugd kan worden. Aan het slot van de bijeenkomst wordt de volgende verklaring uitgegeven:

1. Wij willen bereiken dat op elk bestuursniveau herkenbare christen-democraten het C.D.A. vertegenwoordigen. Geen afspraak, veronderstelling, verklaring of profielschets geeft absolute zekerheid.

2. In Woudschoten is besloten, dat aan het politieke werkprogramma, dat door de kandidaten wordt onderschreven, de volgende overwegingen zullen voorafgaan (zie bijlage bij de statuten). Op deze wijze wordt duidelijk dat het politiek programma getoetst is aan grondslag en doel van het C.D.A. Door middel van de onderschrijving van een op deze wijze getoetst programma geeft men te kennen een dergelijke toetsing van grote waarde te achten, waardoor in de toekomstige C.D.A.-fractie een appèl op deze toetsing een legitieme zaak is. Het Dagelijks Bestuur is van mening dat in deze formulering op objectieve wijze een relatie wordt gelegd tussen de grondslag, het programma en de kandidaten, die dat programma dienen te onderschrijven.

3. Een C.D.A.-vertegenwoordiger zal zich kunnen vinden in of zich verwant voelen met de nota van de Contactraad en „Plichten en Perspectieven“ en is uiteraard gebonden aan de statuten en aan het politiek werkprogramma. Het C.D.A. wil in een programma van uitgangspunten kernpunten formuleren van christen-democratische politiek om daarmee het profiel van christen-democratische politiek te verscherpen. Van vertegenwoordigers wordt verwacht dat zij in hun politiek optreden zo goed mogelijk tot uitdrukking brengen wat het C.D.A. beweegt.

4. Het Dagelijks Bestuur spreekt uit ■ dat er overeenstemming bestaat over de grondslag van het C.D.A., alsook dat een beroep op het evangelie in het C.D.A. een rechtmatige zaak is ■ dat er overeenstemming over bestaat dat de grondslag moet functioneren in programma en beleid

■ dat er op vertrouwd moet worden dat vertegenwoordigers van het C.D.A. in hun politieke optreden zo goed mogelijk tot uitdrukking zullen brengen wat het C.D.A. beweegt, er blijft een verschil van mening bestaan over de vraag of van de vertegenwoordigers van het C.D.A. mag worden verwacht dat zij ook persoonlijk het evangelie voor hun politieke handelen aanvaarden

■ dat de discussie over de bredere problematiek van de relatie tussen levensbeschouwing en het politieke handelen van het C.D.A. moet worden voortgezet

■ dat het in het onder c. genoemde meningsverschil geen beletsel ziet voor de totstandkoming van 1 lijst ■ dat het hiervoor onder e. genoemde onverlet laat hetgeen in „Woudschoten“ is besloten omtrent de voorwaarden, van de vervulling waarvan de totstandkoming van 1 lijst afhankelijk is. Met de discussie over de politieke hypotheek is heden een begin gemaakt. Deze discussie wordt

voortgezet op zaterdag 15 november a.s.

Het merendeel van de aanwezigen is het met deze uitspraak eens. Aantjes legt zich erbij neer, hoewel hij het ook niet eens is met de inhoud. Corporaal is tegen.

Laatstgenoemde is van mening, dat het d.b. van het C.D.A. niet uit moet maken of het verschil van mening een belemmering is om met één lijst uit te komen.

Beraad Haften

Op 15 november vergadert het d.b. van het C.D.A. te Haften. Tijdens die bijeenkomst wordt van gedachten gewisseld over de aflossing van de politieke hypotheek. Aan het slot van de bijeenkomst wordt de volgende verklaring uitgegeven:

In overeenstemming met de in „Woudschoten“ gemaakte afspraken en ter voorbereiding van de in 1976 door de partijen te nemen beslissingen omtrent het uitkomen met één lijst bij de eerstkomende verkiezingen voor de Tweede Kamer, heeft het Dagelijks Bestuur van het C.D.A. zich beraden op de politieke situatie en de politieke verhoudingen.

Geconstateerd is dat op plaatselijk en regionaal vlak reeds een grote mate van politieke eenheid is ontstaan en de roep om eenheid op het nationale vlak toeneemt.

Binnen het bestuur is diepgaand van gedachten gewisseld over de politieke ontwikkelingen, waarbij opnieuw is komen vast te staan dat de wil aanwezig is om te voldoen aan de politieke voorwaarden waarvan de totstandkoming van de ene lijst afhankelijk is gesteld.

Het bestuur constateert dat tussen de christen-democratische Tweede Kamer-fracties op tal van punten overeenstemming bestaat over het gevoerde beleid. Het realiseert zich echter dat de gebleken verschillen het wenselijk maken te blijven streven naar eenheid van optreden in het parlement en daarbuiten.

Het bestuur heeft er zich rekenschap van gegeven dat in de lopende parlementaire periode een aantal belangrijke politieke vraagstukken aan de orde zal komen. Daarbij zal kunnen blijken dat de christen-democraten in belangrijke mate tot politieke overeenstemming komen. Het beleid van het Dagelijks Bestuur van het C.D.A. is gebaseerd op de overtuiging, dat het uitkomen met één C.D.A.-lijst (cq. -lijsten) bij de eerstkomende Tweede Kamerverkiezingen onmisbaar is voor de geloofwaardigheid van het C.D.A. in de nationale politiek en de verdere ontwikkeling daarvan.

De fractievoorzitters hebben meegedeeld in hun fracties te zullen overleggen met betrekking tot een zodanige besluitvorming dat daardoor een gezamenlijke standpuntbepaling wordt bereikt.

Extra partijraad

Levendige discussies over grondslag CDA na geschil op Congres

Tijdens het eerste CDA-congres op 23 augustus 1975 openbaart zich een meningsverschil tussen CHU en KVP enerzijds en ARP anderzijds over het functioneren van de grondslag voor vertegenwoordigers van het CDA. Dit meningsverschil is voor het AR-Partijbestuur aanleiding voor het uitschrijven van een extra partijvergadering. De extra vergadering vindt plaats op zaterdag, 27 september 1975 in „De Doelen” te Rotterdam.

Dr. D.Th. Kuiper, ondervoorzitter van de partij, opent de bijeenkomst met een toespraak, waarvan de tekst als bijlage is opgenomen bij de notulen. Naar aanleiding van berichten over executies van vijf Spanjaarden besluit de partijraad de volgende verklaring, waarmee ook de partijvoorzitters en fractievoorzitter van CHU en KVP instemmen, te zenden aan de Spaanse ambassade te Den Haag: „De partijraad van de ARP is diep geschokt door de executie van vijf Spanjaarden onder verantwoordelijkheid van de huidige Spaanse regering. De partijraad betreurt het zeer, dat door deze afschuwelijke daad de Spaanse regering zich verwijderd van de Westeuropese beschaving. De partijraad betuigt zijn adhesie met de nationale manifestatie, die hedenmiddag tegen deze gruwelijke daad in Utrecht zal worden gehouden”. De partijraad herdenkt het overlijden van mr. T. A. Versteeg te Apeldoorn. In verband met het op handen zijnde aftreden van partijvoorzitter, drs. J. de Koning, draagt het partijbestuur in alfabetische volgorde een dubbeltaal voor bestaande uit H.A. de Boer te Santpoort en mev. J. G. Kraaijeveld-Wouters te Heerhugowaard. 32 partijraadsleden maken gebruik van de statutair aanwezige mogelijkheid aan het dubbeltaal een derde kandidaat toe te voegen in de persoon van Sj. Jonker te Jezus-Eik (België). De 32 willen de weg open laten, dat ook een niet-Kamerlid kandidaat voor het voorzitterschap is.

Functionering grondslag

In de discussie over de functionering van de grondslag voor vertegenwoordigers van het CDA komen meer dan vijftig

sprekers aan het woord. Op de door het partijbestuur aangeboden ontwerp-resolutie worden ruim twintig amendementen ingediend. Drs. J. de Koning, partijvoorzitter, en mr. W. Aantjes, fractievoorzitter, reageren op de gespreksronde. De tekst van hun toespraken is als bijlage opgenomen bij de notulen. Na een korte schorsing trekken alle indieners van amendementen hun voorstellen in. Met overgrote meerderheid neemt de partijraad vervolgens de door het partijbestuur voorgestelde resolutie, alsmede een door ir. W. F. Schut ingediende motie, aan.

De tekst van de resolutie luidt: „De partijraad op 27 september 1975 te Rotterdam heeft zich beraden over het verschil van mening over het functioneren van het uitgangspunt van het CDA, zoals dit verschil tot uitdrukking komt t.a.v. de politieke vertegenwoordigers en over de gevolgen daarvan voor de verdere ontwikkelingen van het CDA. Naar aanleiding van de uitspraken van het CDA-congres met inachtneming van de verklaring van het bestuur van de ARP, komt de partijraad – gehoord de discussie – tot de volgende standpuntbepaling.

1. Het partijbestuur heeft op 19 augustus j.l. vastgesteld, dat in de conclusies van Woudschoten t.a.v. de grondslag zoals vastgelegd in de artikelen 2 en 3 van de statuten, zowel het karakter van het CDA als christelijke politieke organisatie, als het functioneren van de grondslag voor het politieke handelen duidelijk waren vastgelegd en dat deze afspraken voldoende waren om de gerezzen verschillen van inzicht tot een oplossing te brengen. Niettemin is gebleken en ook op het CDA-congres van 23 augustus j.l. tot uitdrukking gebracht, dat er verschil van mening bestaat over de binding aan deze grondslag. Gelet op de aard van de problemen die daarbij aan de orde zijn, dringt de ARP erop aan, het gesprek over deze zaak voort te zetten omdat het welslagen van het CDA sterk bevordert zal worden als klaarheid over deze zaak is geschapen.

2. Gezien de overeenstemming, die in de loop der jaren tussen de drie partners is bereikt, hoopt en vertrouwt de partijraad, dat ook op dit punt overeenstemming mogelijk zal blijken te zijn. Een christelijke partij moet herkenbaar zijn aan haar grondslag, haar program en haar beleid en aan de verbondenheid tussen deze

drie elementen. Van vertegenwoordigers van het CDA mag worden aangenomen dat zij de verbondenheid van deze drie elementen voor het politiek handelen aanvaarden.

3. Tussen de drie partijen zijn afspraken gemaakt over de besluitvorming t.a.v. één lijst en één program bij de komende Kamerverkiezingen. In de voorjaarspartijraden 1976 zal, zoals eerder reeds is overeengekomen, bezien moeten worden of de mogelijkheden voor één gezamenlijke lijst aanwezig zijn. Daarbij wordt uiteraard verondersteld, dat voldoende eenheid van visie over het functioneren van de grondslag zal zijn bereikt”.

Motie „Schut”

De tekst van de „motie-Schut” luidt als volgt: „De partijraad, in vergadering bijeen, is van mening, dat het voortgaand gesprek binnen het CDA over het functioneren van de grondslag geen scheiding, maar binding, geen oponthoud, maar voorgang moet brengen, dat het formuleren van politieke beginselen nu en in de toekomst voor het CDA in zijn karakter van beslissende betekenis is, dringt er bij het CDA-bestuur op aan, het in de resolutie van heden voorgestelde beraad mede te doen strekken tot het formuleren van de voornaamste politieke beginselen”.

De voorjaarspartijraad, waarin het accent jaarlijks ligt op de bespreking van het fractiebeleid, wordt gehouden op zaterdag, 24 mei 1975 in de Buitensociëteit te Zwolle.

Aangezien partijvoorzitter drs. J. de Koning op medisch advies zijn activiteiten moet inkrimpen, wordt de vergadering voorgezeten door de waarnemend partijvoorzitter, dr. D. Th. Kuiper. De openingstoespraak van de waarnemend voorzitter onder de titel „Creativiteit en verdraagzaamheid” is opgenomen in de brochure „Geen restauratie, maar reformatie”. Tijdens de bijeenkomst wordt het overlijden herdacht van K. de Geus, 's-Gravenmoer, G. Weltevreden, Amsterdam, J. Schipper en G. J. v.d. Poll, Utrecht en T. A. van Dijken, Den Haag.

Aftreden partijvoorzitter

Meegedeeld wordt dat drs. J. de Koning om genoemde medische redenen in november 1975 zal aftreden als partijvoorzitter. Afsproken wordt dat de verkiezing van een nieuwe voorzitter zo spoedig mogelijk na de partijbestuursvergadering van 20 september 1975 zal plaatsvinden. De jaarverslagen worden goedgekeurd. Besloten wordt dat de Organisatie Commissie de huidige werkwijze van de partijraad onder de loupe zal nemen en zo mogelijk met voorstellen zal komen de functionering ervan te verbeteren. De op

Staatssecretaris De Jong Ozn. maakte naast zijn „politieke”, ook zijn „muzikale debuut” op de extra-partijraad door op het orgel het zingen te begeleiden.

Voorjaarspartijraad H. Algra geïnstalleerd als erelid ARP

dit punt ingediende motie door de Statencentrale Gouda wordt verworpen. Partijvoorzitter, drs. J. de Koning, installeert vervolgens H. Algra als erelid van de partij. Het partijbestuur wil daarmee de grote waardering tot uitdrukking brengen voor de vele activiteiten, die de heer Algra als A.R.-politicus heeft verricht. Algra was 23 jaar lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal en 15 jaar voorzitter van de commissie van redactie van Nederlandse Gedachten. De partijraad onderstreept de benoeming met een langdurig applaus. De partijraad neemt een voorstel aan, waarin de afvaardiging naar het CDA-bestuur en het CDA-congres wordt geregeld. In een uitvoerige rede zet mr. W. Aantjes als voorzitter van de AR-Tweede Kamerfractie het fractiebeleid van de afgelopen periode uiteen. De rede is eveneens opgenomen in de brochure „Geen restauratie, maar reformatie”. Na de schorsing voor een lunchpauze doet mr. J. H. Grosheide, voorzitter van de dr. Abr. Kuypersstichting, mededeling van de benoeming van een nieuwe directeur: drs. A. M. Oostlander te Muiderberg, die per 1 september in

functie zal treden als opvolger van mr. W. C. D. Hoogendijk.

Fractiebeleid

Het politieke beleid van de fractie wordt uitvoerig besproken. Er is een verdeling gemaakt in de blokken Internationale politiek, binnenlands bestuur, welzijn en sociaal/financieel/economisch beleid. Tientallen leden en gasten voeren het woord. De partijraad aanvaardt aan het slot van de discussie een motie, waarvan de tekst als volgt luidt: „De partijraad van de ARP, in vergadering bijeen op 24 mei 1975 te Zwolle, spreekt uit, dat:

■ tot genoegen wordt geconstateerd, dat de AR-Tweede Kamerfractie in grote eensgezindheid het beleid van dit kabinet beoordeelt en dat zij een goede inbreng levert om een evenwichtig beleid tot stand te brengen;

■ zij het vertrouwen heeft, dat de fractie haar beleid zal voortzetten en dat de partij het Nederlandse volk duidelijk wil maken, dat de ARP, samen met CHU en KVP, streeft naar maatschappelijke veranderingen, die ten doel hebben concreet gestalte te geven aan wat in de bijbel gerechtigheid wordt genoemd”.

Najaarspartijraad

H. A. de Boer opvolger van J. de Koning als partijvoorzitter

De extra partijraad van 27 september 1975 is er oorzaak van dat de eigenlijke najaarspartijraad wat later plaatsvindt dan normaal. De najaarspartijraad wordt dit keer gehouden in het cultureel centrum „De Tamboer” te Hoogeveen en wel op zaterdag, 13 december 1975.

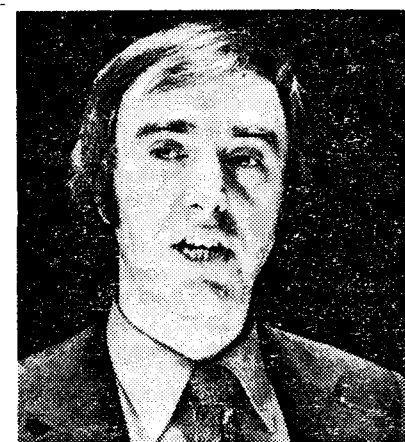
De aftredende voorzitter, drs. J. de Koning, houdt een openingstoespraak, welke – tezamen met andere toespraken – nog in brochurevorm zal verschijnen. De partijraad herdenkt het overlijden van de heer H. H. Baars te Sliedrecht en de heer A. Warnaar te Waddinxveen. Vaststelling vindt plaats van de jaarrekeningen 1974 en begrotingen 1976 van resp. A.R. Partijstichting en dr. Abr.

Kuypersstichting. Tot uitdrukking wordt gebracht dat de financiële positie van de dr. Kuypersstichting zorgwekkend is en dat in de komende jaren belangrijke extra bedragen nodig zijn om de voortgang van het wetenschappelijke werk veilig te stellen. Het bestuur zal zich over nadere maatregelen beraden.

Dubbeltallen

De partijraad stelt dubbeltallen vast in verband met een aantal vacatures. In voorkeursvolgorde zijn dat de volgende dubbeltallen:

vice-voorzitter ARP prof. ir. B. Krol en drs. E. Heerma (vacature drs. R. Zijlstra); voorzitter Organisatie Cie. N. Schouten en ir. J. A. Vonk (vacature mr. A. Herstel)

Het Tweede-Kamerlid De Boer werd in 1975 voorzitter van de A.R.P.

Leden Organisatie Cie.

Mevr. J. R. H. May-Weggen en drs. T. den Dunnen (vacature mev. R. Brinkman) mev. C. C. Kakes-Veen en mev. M. Amelink-Verburg (vacature mev. C. C. Kakes-Veen) F. Jonkman en R. J. Weiting (vacature Jonkman) De partijraad kiest resp. prof. ir. B. Krol, N. Schouten, mev. J. R. H. May-Weggen, mev. C. C. Kakes-Veen en F. Jonkman.

Voortzetting grondslagdiscussie

Het politiek inhoudelijke gedeelte van deze partijraad staat opnieuw in het teken van de discussie over de functionering van de grondslag van het CDA. Aan de orde is de uitkomst van het gesprek tussen de drie partijen. Na een uitgebreide discussie met vele sprekers komt de partijraad met een belangrijke meerderheid tot de volgende uitspraak: „De partijraad op 13 december 1975 te Hoogeveen heeft zich beraden over de resultaten van het voortgezette gesprek over het functioneren van de grondslag voor de vertegenwoordigers van het CDA. De partijraad, beoordelende de resultaten van het gesprek van het dagelijks bestuur van het CDA op 30 en 31 oktober j.l. te Berg en Dal:

1. stelt met voldoening vast, dat het karakter van het CDA als christelijke politieke organisatie duidelijker tot uitdrukking is gebracht, en dat van vertegenwoordigers van het CDA wordt verwacht, dat zij in hun politieke optreden zo goed mogelijk tot uitdrukking brengen wat het CDA beweegt. Hierbij wordt ervan uitgegaan, dat op elk bestuursniveau herkenbare christen-democraten het CDA vertegenwoordigen; 2. betreurt, dat er een verschil van mening is gebleven ten aanzien van het functioneren van de grondslag voor de vertegenwoordigers van het CDA;

3. is van oordeel, dat dit verschil van mening geen beletsel behoeft te zijn voor de totstandkoming van één CDA-lijst en dat nu met voortvarendheid gewerkt moet worden aan een program van uitgangspunten en een politiek werkprogram ten aanzien van één CDA-lijst overeenkomstig de afgesproken procedure;

4. spreekt als zijn mening uit, dat – om bij de volgende verkiezingen op geloofwaardige wijze met een gemeenschappelijke lijst uit te komen en een gemeenschappelijke verkiezingscampagne te voeren – in het lopende parlementaire jaar in het parlement overeenstemming op hoofdpunten van politiek beleid tot uitdrukking dient te worden gebracht door de fracties van KVP, CHU en ARP”.

Nieuwe voorzitter

Aan het slot van deze najaarspartijraad wordt de nieuwe partijvoorzitter, H. A. de Boer, geïnstalleerd en neemt de partijraad afscheid van drs. J. de Koning, die ruim 2½ jaar partijvoorzitter is geweest.

Aan de scheidende partijvoorzitter wordt het eerste exemplaar aangeboden van een boekje over de geschiedenis van de ARP onder de titel „Een kleine eeuw kleine luyden”. Het boekje is een eerste publicatie van de Stichting Kader- en Vormingswerk ARP. De nieuwe partijvoorzitter spreekt een slotwoord uit.

UIT DE ARJOS

Mede door flinke ledengroei is 1975 een geslaagd Arjos-jaar

Het jaar 1975 kenmerkt zich voor de Arjos door een aantal bijzondere activiteiten gericht op organisatorische versterking en verdere ontwikkeling van de politieke meningsvorming binnen de AR-Jongerenorganisatie.

Ledental

Vermeldingswaard is een toename van het ledenaantal in 1975 met ruim 10%. Het totaal aantal nieuwe leden dat tijdens het verslagjaar ingeschreven kon worden, is aanmerkelijk groter. Immers, een jongerenorganisatie heeft immers met een natuurlijk ledenverlies te maken, dat allereerst „goedgemaakt” moet worden. De ledenaantallen van de laatste drie jaren zien er uit als volgt:

- 1973: 1.162
- 1974: 1.202
- 1975: 1.351

Als bekend, gaat het hier om kontributie-betalende leden. Het resultaat van het afgelopen jaar is beslist een goede prestatie, wanneer men dergelijke cijfers vergelijkt met andere „traditionele” jongerenorganisaties. Er is kennelijk sprake van een aantrekkingskracht, met name bij de jongst bereikbare leeftijdsgroep: de rond 16-20 jarigen. Uit reacties van nieuwe leden blijkt, dat vooral de principiële koers die de Arjos (en ARP) vaart, aanspreekt. Dat is bemoedigend.

De Arjos blijft het als haar taak zien om leeftijdgenoten te betrekken bij, en te overtuigen van de noodzaak van politiek die zich baseert op het Evangelie. Een politiek die er dag in dag uit probeert rekening mee te houden dat God een bedoeling heeft met de mensen en hun natuurlijke omgeving.

Zo'n politiek is niet gebaseerd op verschillen in huidskleur, materiële welstand of sociale afkomst. Zo'n politiek kenmerkt zich door de wetenschap dat wij in wezen gelijk zijn en ons daarnaar hebben te gedragen, zonder jaloezie, maar wel met een grote dosis liefde en begrip voor elkaar en elkaars omstandigheden. De Arjos heeft een arbeidsintensief jaar achter de rug. Afgezien van de voortgang van de normale bezigheden, verdienen vermelding:

- de werkzaamheden van een statutencommissie die zich met herziening van de statuten van de Nationale Organisatie bezig houdt;
- de samenstelling van een rapport over „een Arjosvisie op het politiek beleid van het CDA”;
- de regionalisering van de landelijke fractiebegeleidingsgroepen en het bevorderen van begeleidingsgroepenwerk gericht op de fracties van provinciale staten en gemeenteraden;
- de samenstelling van een Arjos-themanummer van AR-Staatkunde, het maandblad van de dr. Kuypersstichting, het wetenschappelijk instituut van de ARP.

Subsidiëring

Het verslagjaar staat eveneens in het teken van allerlei contacten die verband houden met het subsidiëren van politiek jongerenwerk, via het ministerie van CRM.

Het hoofdbestuur besteedt diverse malen aandacht aan dit onderwerp, waarbij het bestuur zich overigens voortdurend voor ogen houdt, dat alleen een definitieve schriftelijke beschikking van het ministerie zekerheid geeft over mogelijkheden die er voor het Anti-Revolutionaire jongerenwerk zijn. Het hoofdbestuur neemt zich terzake voor, om eventuele overheidssubsidie vooral te besteden aan het bevorderen van het landelijk fractiebegeleidingsgroepenwerk en door de provinciale organisaties te organiseren studie- en scholingsbijeenkomsten. Ook de kosten voor landelijke introductie- en studiekonferenties, zullen financieel beter ondersteund kunnen worden. E.e.a. dient vergezeld te gaan van personele versterking om de toenemende activiteiten voldoende te kunnen begeleiden.

In november kan gekonstateerd worden, dat de Tweede Kamer een begrotingspost voor politiek jongerenwerk voor het jaar 1976 goedkeurt.

Eén van de belangrijkste argumenten, gehanteerd door de gezamenlijke politieke jongerenorganisaties om tot een dergelijke subsidieverlening over te gaan, is, dat jongeren een eigen benadering behoeven, die los staat van politiek vormings- en scholingswerk van politieke partijen. Jongeren (waarbij men globaal een leeftijdsgrens van 25 jaar hanteert), behoeven een gerichte en deskundige aanpak, met daarop afgestemde methodieken. Ook de Arjos zal zich daar in de nabije toekomst op in moeten stellen. Het gaat om werkzaamheden die niet zonder meer in het huidige activiteitenpakket van de Arjos zijn mee te nemen.

De huidige activiteiten zijn te veel gericht op een geschoold jongerenkader. De konferenties en publikaties van de Arjos zijn minder geschikt voor, en onvoldoende gericht op groepen die wij aanduiden met: werkende jongeren en scholieren.

De Arjos zal zich op alle fronten dienen te bezinnen op de vraag of een nadere en meer eigentijdse taakverdeling tussen ARP en Arjos geen urgente zaak is. De ARP heeft ernstig behoefte aan geschoolede jonge kaderleden: van kiesvereniging tot partijbestuur. Daarnaast is het werkveld van „jeugdigen” een nauwelijks ontgonnen gebied. De partij is gebaat bij een specialistisch werkend orgaan dat zich met de jongste leeftijdsgroepen bezig houdt.

Nieuw bestaansrecht

Dat opent perspectieven voor een nieuw bestaansrecht voor de Arjos. Dat kan natuurlijk consequenties hebben voor haar huidige functioneren. Daarbij dient echter wel vastgehouden te worden aan de principiële en praktische doelstellingen van de jongerenorganisatie.

De Arjos zal, als kritische en vernieuwingsgezinde organisatie, een discussie als geschetst, aan moeten vatten en niet uit de weg mogen gaan. Voor de Arjos geldt 1975 als een succesvol jaar. Niet alleen het dagelijks bestuur en hoofdbestuur zijn daar verantwoordelijk voor. De Arjos kent over het algemeen fanatieke sekretarissen en andere kaderleden die er met fantasie en spirit tegenaan gaan. Het hoofdbestuur van de Arjos bestaat uit vertegenwoordigers van de provinciale organisaties, de voorzitters van de vaste commissie, twee door de algemene ledenvergadering „vrijgekozen” leden, alsmede dagelijkse bestuursleden. Het hoofdbestuur komt, afgezien van de vakantiemaanden, maandelijks bijeen ter bespreking van huishoudelijke en politieke zaken. De bijeenkomsten van het hoofdbestuur worden voorbereid door het dagelijks bestuur.

Bestuurswisseling

De Arjos wisselt in 1975 van vice-voorzitter. Gezien zijn zittingstermijn, treedt Ad van der Waals aan het begin van het verslagjaar af en wordt in de functie van vice-voorzitter opgevolgd door Piet Swart uit Ferwerd (Fr.). Deze vakature in het dagelijks bestuur wordt vervuld door Harm Drost uit Groningen. In november treedt Jaap van der Spek af als lid van het dagelijks bestuur. Hij wordt vervangen door Klaas de Vries uit Delft. Het dagelijks bestuur bestaat thans uit: Fred Borgman (voorzitter), Piet Swart (vice-voorzitter), John Toxopeus (sekretaris-penningmeester), Harm Drost, Jan Heideman, Marten Jan Kuipers, Klaas de Vries.

Uitspraken

Namens de Nationale Organisatie Arjos worden in 1975 een aantal uitspraken over binnen- en buitenlandse politieke ontwikkelingen gedaan, als volgt.

- Op 22 maart spreekt het hoofdbestuur zich, op grond van een aantal staatsrechtelijke overwegingen, uit voor erkenning van de Voorlopige Revolutionaire Regering van Zuid-Vietnam.
- De Arjosraad, het politiek overlegorgaan van de Arjos, neemt op 10 mei een resolutie aan over

Het hoofdbestuur van de Arjos in 1975: zittend 1e rij v.l.n.r.: Dick Hoek, Jan v.d. Lagemaat, Jan Heijkoop, Kees Konningen, Addie v.d. Hoeven; zittend achter en op tafel v.l.n.r.: Wouter Oprel, Piet Swart, John Toxopeus, Fred Borgman, Jan Heideman, Frans Buijserd, Hans Burgers; staand v.l.n.r.: Gerrit v.d. Berg, Harm Drost, Marten Jan Kuipers, Henk Wolters, Bert Kappers, Maarten van Ditmarsch, Gerrit Hietland, Herman Schoon, Henk v.d. Vinne, Wilma Ritzema, Greetje Willemsma.

gewestvorming.

- Tijdens dezelfde Arjosraadsvergadering wordt een resolutie over de vervanging van de starfighter aangenomen.
- Het hoofdbestuur geeft op 30 augustus een verklaring uit over actuele ontwikkelingen rond het CDA.
- Op 11 oktober spreekt het hoofdbestuur zich uit over plannen rond de vernieuwing van het kiesstelsel.
- Op 1 november spreekt het hoofdbestuur zich uit over de levering van kernreactoren aan Zuid-Afrika.
- De Arjosraad neemt op 29 november een resolutie aan n.a.v. de CDA-gesprekken te Berg en Dal.

Het hoofdbestuur besteedt middels geëigende partij-organen eveneens aandacht aan de politieke gevangenen in Indonesië, de positie van de Koerden, de moeilijkheden van de christen-demokraten in Uruguay, de VN-resolutie over het Zionisme en de strijd in Angola. De Arjosuitspraken worden steeds opgenomen in het officieel Arjosorgaan: Nederlandse Gedachten/Ad Rem.

Ook op andere wijze maakt de Arjos het afgelopen jaar gebruik van haar mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de politieke ontwikkelingen. Het feit dat de leden van het dagelijks bestuur stemhebbend lid en de overige hoofdbestuursleden lid van de AR-Partijraad zijn, gaat niet onopgemerkt voorbij. Tijdens het CDA-kongres van 23 augustus 1975 speelt het „amendement Borgman” over het functioneren van het uitgangspunt voor vertegenwoordigers van het CDA, een belangrijke rol. De Arjos-hoofdbestuursleden zijn namens de ARP stemhebbende leden van het CDA-kongres.

Vermelding verdient het groot aantal spreekbeurten dat de Arjosvoorzitter voor plaatselijke en regionale partijorganen vervult, waardoor de ideële en praktische Arjosstandpunten verder worden gebracht.

Ledenvergadering

Voorafgaande aan het huishoudelijk deel van de algemene ledenvergadering, gehouden op zaterdag 15 maart te Utrecht, geeft Fred Borgman in zijn jaarrede een overzicht van het door het hoofdbestuur gevoerde politieke beleid, alsmede een visie op actuele politieke ontwikkelingen. De ledenvergadering stelt voorts het jaarverslag over 1974 en de jaarrekening over 1973 vast. De ledenvergadering belast het hoofdbestuur met het benoemen van een commissie die zich bezig zal moeten houden met aanpassing van de statuten van de

Nationale Organisatie aan het huidige functioneren van de Arjos.

Tijdens het middagdeel van de vergadering zijn de aanwezigen in de gelegenheid om met de zittende AR-bewindslieden van gedachten te wisselen over „de ARP en het kabinet-Den Uyl”. Een speech van fractievoorzitter Aantjes dient als afsluiting van de door zo'n driehonderd leden bezochte jaarvergadering.

Arjosraad

Het politiek overlegorgaan van de Arjos, de Arjosraad, komt voor de voorjaarszitting bijeen op zaterdag 10 mei en voor haar najaarsvergadering op zaterdag 29 november 1975. Op 10 mei bespreekt de Arjosraad de problematiek van de bestuurlijke organisatie in het algemeen en die van gewestvorming in het bijzonder. Tevens komt de dan actuele zaak van de vervanging van de starfighter aan de orde. De Arjosraad stelt over beide onderwerpen resoluties vast. Tijdens deze raadsvergadering neemt de Arjos afscheid van vice-voorzitter Ad van der Waals. De najaarsvergadering van de Arjosraad staat in het teken van discussie over de ontwikkelingen binnen het CDA. De raad besluit tot het aannemen van een resolutie waarin men zich o.a. uitspreekt over de vraag of het CDA met één lijst aan de volgende Kamerverkiezingen moet deelnemen. Tevens stelt de Arjosraad een procedure vast m.b.t. het behandelen van een rapport, bedoeld als Arjos-inbreng bij de behandeling van het politiek program van het CDA. 's Middags gaat de vergadering akkoord met een discussiestuk over de economische orde, voor verdere bespreking binnen de organisatie.

Begeleidingsgroepen

Veel aandacht wordt besteed aan het ontwikkelen van het fractiebegeleidingsgroepenwerk. Als doelstelling daarbij geldt: het werk van de begeleidingsgroepen moet dichter naar de leden toe. Met medewerking van de vaste commissies en hun voorzitters, komt het hoofdbestuur tot vaststelling van een nota waarin het regionaliseren van de landelijke fractiebegeleidingsgroepen geregeld wordt. Tevens neemt het hoofdbestuur maatregelen om het fractiebegeleidingsgroepenwerk t.b.v. provinciale staten- en gemeenteraadsfracties ter hand te nemen. Met het oog op dit laatste wordt de provinciale besturen verzocht om „provinciale koördinatoren” te

benoemen. De begeleiding en coördinatie van het landelijk fractiebegeleidingsgroepenwerk is in handen van de dokumentatiecommissie (v.w.b. de binnenlandse beleidssectoren) en de buitenlandse commissie.

Voor de begeleiding en stimulering van de betreffende activiteiten gericht op provinciale en gemeentelijke politiek, heeft de organisatiecommissie een taak. Teneinde de nieuwe opzet van de werkzaamheden van de fractiebegeleidingsgroepen bij de leden ingang te doen vinden, vindt op zaterdag 14 juni een bijeenkomst plaats van leden van deze groepen, leden van de vaste commissie en leden van het hoofdbestuur. Deze bespreking wordt voorafgegaan door een inleiding van en discussie met de fractievoorzitter in de Tweede Kamer van de CHU, dr. R. Krusinga.

T.a.v. de fractiebegeleidingsgroepen is men er in het afgelopen jaar niet in geslaagd om vooral ARP-leden bij dit boeiende werk te betrekken. Ook in 1975 mochten de meeste groepen zich verheugen in belangstelling en medewerking van de leden van de AR-Tweede Kamerfractie.

Vaste commissie

Het hoofdbestuur laat zich bij het vervullen van haar taken bijstaan door een viertal vaste, adviserende commissies:

- de buitenlandse commissie
- de dokumentatie commissie
- de organisatie commissie
- de redactie commissie.

De voorzitters van de eerste drie commissies zijn adviserend lid van het hoofdbestuur. Het voorzitterschap van de redatiecommissie wordt vervuld door de Arjosvoorzitter.

De Arjossekretaris is tevens sekretaris van genoemde vaste commissies.

De buitenlandse commissie is in het algemeen belast met het bevorderen van meningsvorming over buitenlandse politieke ontwikkelingen en het onderhouden van geregelde contacten met buitenlandse (zuster-)organisaties. Op 10 januari 1975 vindt onder auspiciën van de commissie een studiekonferentie over Suriname plaats. De konferentie ondervindt een verheugende belangstelling, zowel binnen als buiten de Arjos. Onder verantwoordelijkheid van de buitenlandse commissie verschijnen in 1975 bulletins over Israël en het Midden-Oosten, Christenen in Oost-Europa, oost-west relaties en Zuid-Europa.

Eerste-Kamerfractie

Vaak gezamenlijk optreden met CHU en KVP

Samenstelling Gedurende het verslagjaar komt geen wijziging in de samenstelling van de fractie.

Deze bestaat derhalve uit: Dr. W. Albeda (voorzitter), Dr. W. P. Berghuis, Mr. P. J. Boukema (secretaris), Dr. J. H. Christiaanse, Dr. I. A. Diepenhorst en P. C. Elfferich (vice-voorzitter).

Werkzaamheden

De activiteiten van de Eerste Kamer

kunnen in twee categorieën worden ingedeeld:

- medewerking aan de wetgeving
- en overleg met het kabinet over het gevoerde (controle) en te voeren beleid. Ook dit jaar wordt over het beleid vooral van gedachten gewisseld bij de zgn. beleidsdebatten die met de onderscheiden bewindslieden zijn gevoerd en die in de plaats zijn gekomen van de beraadslagingen over de begrotingen. Deze worden voor het grootste gedeelte reeds in een vroeg stadium zonder debat aanvaard. Vermeldenswaard is dat in de Kamer in een afzonderlijk debat aandacht wordt besteed aan de Nota inzake het

grondwetsherzieningsbeleid. Gelet op het belang van de voorgenomen algehele grondwetsherziening en de functie die de Kamer daarbij heeft, is behandeling van de nota gerechtvaardigd. Evenmin als in de Tweede Kamer blijkt in de Senaat veel geestdrift te bestaan voor de belangrijkste wijzigingsplannen die in de nota waren ontwikkeld. Het kabinet trekt hieruit de conclusie dat o.a. voor de invoering van een vorm van districtenstelsel, van de verkiezing van een kabinetformateur en van een ingrijpende wijziging van de positie van de Eerste Kamer de vereiste 2/3 meerderheid niet zal kunnen worden verkregen. Meegedeeld wordt dan ook dat op die punten van het kabinet geen voorstellen tot wijziging van de Grondwet zijn te verwachten.

De samenwerking met de fracties van de C.H.U. en de K.V.P. komt tot uitdrukking doordat zowel bij de behandeling van wetsontwerpen als bij de beleidsdebatten niet zelden de woordvoerders namens de drie fracties optreden. Tot een samenvoeging van de fracties komt het niet, terwijl gezamenlijke fractievergaderingen tot de uitzonderingen behoren. Ook in 1975 wordt door leden van de fractie, met name door de heer Elfferich, deelgenomen aan de werkbezoeken. Voor een vermelding daarvan kan worden verwezen naar het verslag van de fractie in de Tweede Kamer.

De voorzitter van de A.R.P. Eerste-Kamerfractie prof. W. Albeda

Vaste commissies Eerste Kamer

Vaste commissie

Hoge Colleges van Staat Alg. Zaken
Suriname en de Antillen
Buitenlandse Zaken
Ontwikkelingssamenwerking
Eur. samenwerkingsorganisaties
Justitie
Binnenlandse Zaken
Onderwijs en Wetenschappen
Wetenschapsbeleid en wet. onderwijs
Financiën
Defensie
Volkshuisvesting en R.O.
Verkeer en Waterstaat
Economische Zaken
Landbouw en Visserij
Sociale Zaken
Volksgezondheid en Milieuhygiëne
Cultuur en Recreatie
Maatschappelijk Werk
Bijz. commissie herziening B.W.
Verzoekschriften

lid

Boukema
Elfferich
Berghuis
Albeda
Albeda
Boukema
Boukema
Diepenhorst
Diepenhorst
Christiaanse
Christiaanse
Elfferich
Elfferich
Berghuis
Albeda
Elfferich
Christiaanse
Albeda
Elfferich
Christiaanse
Diepenhorst
Diepenhorst
Diepenhorst
Boukema
Boukema

plv. lid

Albeda
Albeda
Albeda
Diepenhorst
Berghuis
Diepenhorst
Elfferich
Christiaanse
Christiaanse
Albeda
Berghuis
Albeda
Elfferich
Christiaanse
Diepenhorst
Elfferich
Diepenhorst
Christiaanse
Christiaanse
Christiaanse

Financiële commissie

De samenstelling van de financiële commissie is als volgt:

- drs. B. Witteveen, voorzitter
- W. A. van der Velden en
- drs. J. G. H. van Wijhe.

De commissie verklaart zich akkoord met de balans 1974.

Commissie van beroep

De commissie van beroep bestaat uit drie leden, t.w. drs. J. J. A. Scholten, mr. L. Schuman en mr. M. H. Krans. De commissie krijgt, evenals in voorgaande jaren, in 1975 geen zaken te behandelen.

Regionale Campagneteams

CDA samenwerking wordt belangrijker

Organisatorisch beschouwd verloopt 1975 t.o.v. andere jaren voor de regionale campagneteams rustig. Tweemaal komen de teams bijeen, waar enerzijds wordt „bijgetankt” en anderzijds wordt „afgereageerd”.

Tijdens een avondbijeenkomst op 14 februari komt de functionering van de campagneteams voor de komende jaren aan de orde. Duidelijk wordt dat de samenwerking met CHU en KVP een grotere rol zal gaan spelen. Deze bijeenkomst is gekoppeld aan een bijtanddag voor oud-kadercursisten, waaraan ook veel leden van de

campagneteams deelnemen. Op 18 november staat de discussie vooral in het teken van het CDA. Men blikkt vooruit op de komende verkiezingen en kijkt naar de problemen, die zich kunnen voordoen vanwege de verschillen in politieke opstelling van de drie christendemocratische partijen. Voor het overige wordt stilgestaan bij plaatselijke en regionale activiteiten. Suggesties opgenomen in het draaiboek voor de kiesverenigingen krijgen een nadere toelichting en er wordt gesproken over het opzetten van fractiebegeleidingswerk t.b.v. staten- en gemeenteraadsfracties. De komende tijd zal met het oog op de volgende Kamerverkiezingen van de teamleden veel tijd en energie vergen.

Buitendienstwerk

Verdere uitbouw noodzakelijk van buitendienstteam

„De kiesverenigingen zijn in het algemeen vóór verdere ontplooiing van het buitendienstwerk”. Dit is één van de belangrijkste conclusies uit een in het verslagjaar samengestelde (tussen-)balans over het buitendienstwerk.

De in april 1974 gestarte buitendienstactiviteiten worden in begin 1975 geanalyseerd, onder meer met behulp van een bescheiden enquête onder 40 in 1974 bezochte kiesverenigingen. Geconcludeerd wordt dat nog steeds weinig kiesverenigingen hun drempelvrees overwinnen om advies bij de buitendienst in te winnen. Veel contacten komen dan ook tot stand op initiatief van de medewerkers zelf. Toch is de belangstelling voor de gesprekken zelf vrij groot. Het merendeel van de geënquêteerde kiesverenigingen ervaart het gesprek als zinvol. Er worden plannen ontwikkeld, waarvan echter slechts een beperkt deel in concrete activiteiten wordt omgezet. Bij het uitstippelen van beleidslijnen voor de toekomst wordt binnen het buitendienstteam afgesproken, dat meer aandacht besteed zal worden aan de follow-up van een gesprek. Er zal ook meer concreet werkmateriaal voor de kiesverenigingen beschikbaar moeten komen.

Contacten met regionale partij-organen

De contacten met Kamercentrales, Statencentrales en campagneteams

zullen moeten worden verstevigd. Om dit contact te bevorderen bezoeken de buitendienstmedewerkers van tijd tot tijd vergaderingen van de genoemde regionale partij-organen. De Kamercentrales ontvangen van ieder door een buitendienstmedewerker afgelegd bezoek aan een kiesvereniging een schriftelijk verslag. In het verslagjaar wordt begonnen met de benadering van kiesverenigingen in Statencentrale-verband. Zo worden in de provincie Groningen bijeenkomsten georganiseerd per Statencentrale voor de besturen van de kiesverenigingen. Dit Groningse experiment, op initiatief van de Groningse Organisatie Commissie en de buitendienstmedewerker voor dat rayon, is bijzonder succesvol. De bijeenkomsten worden prima bezocht, er worden veel organisatorische suggesties overgebracht en er volgen talloze individuele gesprekken bij kiesverenigingen. Het succes van dit experiment is er oorzaak van dat ook elders in het land in Statencentrale-verband met het benaderen van kiesverenigingen wordt begonnen. In het najaar van 1975 begint Groningen met de noodzakelijke follow-up van het eerder uitgevoerde experiment.

Er wordt naar gestreefd door deze aanpak in groter verband meer kiesverenigingen te overtuigen van het nut de organisatorische gang van zaken bij de kiesvereniging onder de loupe te nemen en waar mogelijk te herzien en aan de eisen des tijds aan te passen. Het buitendienstteam is er niet om als „voogd toe te zien” of „bediillerig” op te treden.

Het team moet worden gezien als een groep (jonge) mensen, die op vrijwillige basis uit idealistische overwegingen, de kiesverenigingsbesturen wil adviseren en met raad en daad terzijde wil staan bij een zo goed mogelijk functioneren van de plaatselijke ARP. Voor zo'n team is er werk genoeg in de partij. Uiteindelijk zijn er teveel kiesverenigingen die niet (meer) actief zijn. Van belang is, dat de besturen de mogelijkheid scheppen, het werk tot grote bloei te brengen.

Samenstelling en spreiding

Het team, dat in het verslagjaar vijf keer een landelijke „trainings-bijeenkomst” heeft, bestaat thans uit zes personen. Het zijn: mevr. Van Dinter-Vroegindewey, mevr. M. L. Wolfkamp-Jansen, H. Faber, K. Lanting, J. Tjabringa en H. Dijk. Mevr. Wolfkamp trad per 1 juni 1975 tot het team toe, de heer H. Dijk per 1 januari 1976. In de loop van het verslagjaar ziet de heer W. A. van Zanten zich genoodzaakt zijn medewerking aan de buitendienst te beëindigen. Het buitendienstwerk, dat een concreet stuk kadertraining inhoudt werkt vanaf 1 januari 1975 onder auspiciën van de Stichting Kader- en Vormingswerk ARP. De rayon-indeling van de buitendienst wordt regelmatig gepubliceerd in Nederlandse Gedachten. Tot nu toe is er weinig of géén mogelijkheden voor buitendienstwerk in de Kamercentrales Leeuwarden en Maastricht. Enkele andere delen van het land zijn moeilijk werkbaar. Er wordt dan ook gestreefd naar verdere uitbreiding van het team.

Enerverend jaar voor het CDA

Er is verschil van mening ten aanzien van de vraag of absoluut uitgesproken moet worden, dat de ene lijst onmisbaar is voor de geloofwaardigheid van het C.D.A., omdat anders het C.D.A. is mislukt. Sommigen vanuit A.R.- en C.H.-kring zijn van mening dat het al of niet slagen van het C.D.A. niet in die absolute zin van de ene lijst afhangt, maar dat het C.D.A. ook moet doorgaan, wanneer het onverhoopt niet zou gelukken één lijst tot stand te brengen.

Noodprocedure K.V.P.

Op 13 december spreekt de partijraad van de A.R.P. uit, dat zij het verschil van mening betreurt, maar dat het verschil van mening geen beletsel behoeft te zijn om bij de eerstkomende verkiezingen één lijst tot stand te brengen. Alle partners hopen daar overigens op. Niettemin is de K.V.P. zo verontrust over een eventueel mislukken, dat zij vindt dat zij procedureel rekening moet gaan houden met het eventueel uitkomen met een eigen lijst (de zgn. nood-procedure). De besluitvorming ten aanzien van de ene lijst zal geschieden overeenkomstig de gemaakte afspraken. De permanente programadviescommissie brengt op 15 juli haar eerste jaarlijkse advies uit. Dit advies komt op het eerste C.D.A.-congres van 23 augustus aan de orde, maar vanwege het gerezen verschil van mening over het functioneren van de grondslag komt de bespreking onvoldoende tot haar recht. Het P.P.A.C.-advies levert de nodige politieke discussie op, met name doordat sommige passages bij enkele partners

nogal kritiek oproepen. Het dagelijks bestuur van het C.D.A. beraadt zich op 11 juli over de indeling van de lijst bij een gezamenlijk optreden. Binnen het dagelijks bestuur wordt overeenstemming bereikt. Afgesproken wordt, dat dit punt verder vertrouwelijk behandeld zal worden, zodat het eerst intern nader kan worden gesproken. Helaas verschijnt het voorstel enkele dagen later in de pers. Het voorstel moet nog worden behandeld door het algemeen bestuur van het C.D.A. en door de partijbesturen om vervolgens op de partijraden aan de orde te komen. Naast de Woudschoten-bijeenkomst komt het algemeen bestuur van het C.D.A. nog twee keer in normale samenstelling bijeen.

C.D.A.-programcommissie

De drie partijen besluiten tot het instellen van een gezamenlijke programcommissie, teneinde een gezamenlijk verkiezingsprogramma voor te bereiden. De commissie start haar werkzaamheden op 11 september. Tot voorzitter van de commissie wordt benoemd prof. dr. B. Goudzwaard. Van A.R.-zijde hebben verder zitting in de werkgroep: mr. W. Aantjes, prof. dr. W. Albeda, dr. Boertien. De programcommissie heeft een tweeledige taak. Zij moet een programma van uitgangspunten formuleren en een politiek werkprogramma. Het is de bedoeling, dat beide stukken begin 1976 verschijnen. Het bestuur stelt in de loop van het jaar een werkgroep ledenwerving in. Gezien echter de verschillen van mening en de verschillen van inzicht wordt besloten niet tot openlijke activiteiten over te gaan. Op het eerste C.D.A.-congres wordt prof. mr. P. A. J. M. Steenkamp tot voorzitter gekozen. Ondervoorzitters worden: mr. J. L. Janssen van Raay en drs. R. Zijlstra. Tot secretaris van het C.D.A. wordt benoemd mr. J. G. H. Krajenbrink. Het algemeen bestuur kiest tot penningmeester mw. M. H. M. F. Gardeniërs-Berendsen.

A.R. Vrouwencomité

Emancipatiebeleid staat centraal in het Jaar van de Vrouw

Het is een bijzonder jaar voor het comité, omdat 1975 door de V.N. is uitgeroepen tot Internationaal Jaar van de Vrouw. Een speciaal Nationaal Comité organiseert een grote manifestatie, onder de naam „Emancipade” van 20 mei t/m 8 juni. Tal van vrouwenorganisaties presenteren zich op deze manifestatie zo goed mogelijk.

Taak, doelstelling en activiteiten worden via woord, gebaar en geschreven tekst uitgedragen. Ook het A.R.V.C. brengt de partijen, in anuwe samenwerking met de vrouwenorganisaties van C.H.U. en K.V.P., het Christen Democratisch Appél onder veler aandacht. Gebruik wordt gemaakt van diverse attracties. Zo kunnen bezoekers met ballen werpen op de voor hen meest geliefde of gehate politicus. Men kan ook door een juiste keuze van christen-democratische standpunten over politieke onderwerpen, als ontwikkelingssamenwerking, NAVO en abortus, gewogen en zonnig te licht worden bevonden.

Intense activiteiten

Behalve intensieve activiteiten op de Emancipade besteedt het A.R.V.C. in dit Jaar van de Vrouw onder meer aandacht aan emancipatievraagstukken d.m.v. bijeenkomsten met Kamerleden. Op 15 januari spreekt A.R. Tweede Kamerlid mr. G.C. van Dam over de rol en de betekenis van het gezin in de samenleving en op 23 april wisselt men van gedachten met een vrouwelijk A.R. Tweede Kamerlid, mw. J. van Leeuwen over de sociale wetgeving. Op genoemde vergaderingen komen daarnaast organisatorische zaken aan de orde, en vindt een voorbereiding plaats voor de activiteiten op de Emancipade. Mw. E. van Velthooven-Olde, in 1974 benoemd tot waarnemend presidente, wordt in de vergadering van 15 januari officieel voorgedragen aan het partijbestuur, ter benoeming tot presidente in de vacature mw. Schut-Heidinga. Tegelijk wordt mw. A.C. Westhoff-Hubée voorgedragen ter benoeming tot vice-presidente. Tijdens de vergadering van 11 september spreekt het A.R.V.C. nogmaals uitvoerig over het kernwerk. De besluitvorming hieromtrent in de voorafgaande jaren heeft in veel gevallen tot realisering van de plannen geleid. De discussie over de

functionering van het A.R.V.C. spitst zich toe. Het dagelijks bestuur krijgt de opdracht op zeer korte termijn te bezien op welke wijze daadwerkelijke resultaten kunnen worden bereikt. Natuurlijk houdt ook het A.R.V.C. zich bezig met de ontwikkelingen rond het C.D.A. Het comité spreekt op 16 december uitvoerig over de Contourennota. De werkgroep Dokumentatiemateriaal heeft daarvoor een handleiding, handelend over de discussienota op weg naar een totaal onderwijsbestel, opgesteld. Het is de bedoeling in het voorjaar van 1976 de discussie over de Contourennota voort te zetten.

Nieuwe leden

Op 16 december worden twee nieuwe leden voor het dagelijks bestuur gekozen. mw. T. Bot-Van Gijzen, lid namens de K.C. Den Helder en mw. V. d. Schoor-Timmerman, lid namens de K.C. Leeuwarden. Zij vervangen resp. mw. C. van Drie-Meijer en mw. W. Schuiling, die beiden besloten terug te treden, wegens gebrek aan tijd. Tevens worden mw. C.M. van Eck-Oosterwijk te Boskoop en mw. A. Muller-Lautenbach te Drachten ter benoeming voorgedragen aan het partijbestuur ter voorziening in de in de loop van het jaar ontstane vacature door het aftreden van mw. A.M. Kruijswijk-Sap en mw. M.G. Sybesma-Beukema. Voor regeling van de normale werkzaamheden komt het dagelijks bestuur van het A.R.V.C. regelmatig bijeen. Hierin hebben zitting: mw. E. van Velthooven-Olde (presidente), mw. A.C. Westhoff-Hubée (vice-presidente), mw. C. van Drie-Meijer, mw. J.G. Kraaijeveld-Wouters, mw. G. van Leeuwen-Bakker, mw. W. Schuiling, mw. R. v. d. Waals-Kooi en D. Corporaal-secretaris.

wie puzzelt er mee met de ARP? wie is wie? vul namen in van de zeven politieke vrouwen op formulier

De uitvoerende werkzaamheden geschieden door stafmedewerker G. v. d. Berg.

Via het C.D.A.-Vrouwenberaad wordt over veel zaken overleg gepleegd met de vrouwenorganisaties van C.H.U. en K.V.P. Gezamenlijk zetten zij in verband met het Jaar van de Vrouw een project „Emancipatiebeleid” op en brengen dit ten uitvoer.

De wetenschappelijke instituten van A.R.P., C.H.U. en K.V.P. bieden de helpende hand door het samenstellen van een brochure over emancipatievraagstukken, getiteld: „Samen op weg naar een verantwoordelijke maatschappij”. Op 12 mei wijden zij een studiedag aan deze publikatie.

Regionale studiedagen

In het najaar vinden in aansluiting hierop

regionale studiedagen plaats in Goes, Drachten, Zwolle en Arnhem. Het project is mede mogelijk gemaakt door een subsidiotoekenning van het „Nationaal Comité Internationaal Jaar van de Vrouw 1975”.

Voor 1976 zijn opnieuw studiedagen gepland. Namens het A.R.V.C. hebben de volgende personen zitting in het C.D.A.-vrouwenberaad: mw. E. van Velthooven-Olde, mw. A.C. Westhoff-Hubée, mw. C. van Drie-Meijer, mw. G. van Leeuwen-Bakker en G. v. d. Berg. Ook mw. Kraaijeveld-Wouters (Kamerlid) en mw. Derksen-Koppe (lid E.U.C.D.-equipe) nemen deel aan het overleg.

Het A.R.V.C. is door de presidente, mevr. Van Velthooven-Olde eveneens vertegenwoordigd in de Nederlandse Vrouwen Raad, een overkoepelende organisatie van alle landelijke vrouwenorganisaties.

Partijsecretariaat

De dienstverlening van het partijbureau

De zesde paragraaf uit de partijstatuten handelt over het partijbestuur en het laatste artikel daarvan gaat over het partijsecretariaat. Dat is niet zo verwonderlijk, want bij het partijbestuur berust de algemene leiding van de A.R.P. en bij het dagelijks bestuur de dagelijkse leiding. De beide besturen worden in hun werkzaamheden bijgestaan door het partijsecretariaat. En daarmee is de plaats en positie van het secretariaat aardig aangeduid.

Immers binnen het raam van de uitgezette beleidslijnen heeft het secretariaat een beleidsvoorbereidende en een beleidsuitvoerende functie. De beleidsvoorbereidende functie geldt met name ten aanzien van dagelijks bestuur en partijbestuur; de beleidsuitvoerende ten aanzien van de gehele partij. Daarmee is aangegeven, dat een zelfstandig optreden van het partijsecretariaat met een eigen beleid niet mogelijk is. En dat behoort ook zo te zijn.

Naast de zojuist genoemde taken funktioneert het partijsecretariaat ook als het technisch en administratieve apparaat. Ook daaraan zitten zeer veelomvattende werkzaamheden vast. Voor velen in de partij doet het partijsecretariaat – gelukkig – dienst als vraagbaak en als informatiebron.

Medewerkers

Onder de medewerkers doen zich tal van mutaties en verschuivingen voor. Samen met de Kuypertstichting heeft de partij een telefoniste/receptioniste. In juni wordt dit mevr. M. van Geest-Kulpers, die mevr. M. Scheepstra opvolgt. In de loop van het jaar treedt L. A. Smit in dienst als jongste medewerker. Aan hem is o.a. de verzending en administratie van de brochures toevertrouwd en de verwerking van de bestuursmutaties. Mejr. I. D. Kaffa

is belast met de administratie van advertenties en vaste extra bijdragen. Mevr. E. M. Jansen-Keuvelaar houdt zich met name bezig met de contributie-administratie en met de samenstelling van de partijraad. Mevr. F. H. Mourits-Korteweg (part-time), mej. E. J. M. Paridon (sinds 1 juli) en mej. Y. van Bree nemen de leden- en abonnementsadministratie voor hun rekening.

Op de secretaresse-afdeling werken mevr. C. Verhagen-De Jong en mevr. J. M. Kruis-Van Bree, die per 1 mei mevr. G. A. v. d. Poel-Rotty opvolgt.

J. A. M. Toxopeus is secretaris van de Arjos; formeel wel in dienst van de partij, maar verder ten aanzien van de werkzaamheden zelfstandig ten aanzien van de partij. Tot 1 december draagt G. Nas de verantwoordelijkheid voor de leden- en abonnementsadministratie, terwijl hij daarnaast de salaris-administratie voert en assisteert bij boekhoudkundige werkzaamheden. Tot zijn opvolger wordt J. A. Brunsting benoemd.

A. van der Wees voert de boekhouding en is verantwoordelijk voor alle financiële aangelegenheden, zoals begrotingsbewaking; voorbereiding jaarrekening en begroting. G. van den Berg beantwoordt de schriftelijke en mondelinge inlichtingen, beoordeelt in eerste instantie reglementen, die ter goedkeuring worden voorgelegd, is betrokken bij de voorbereiding van conferenties en voert werkzaamheden uit voor het Comité voor Vrienden, het A.R. vrouwencomité, de campagne teams en de actie „Wij komen terug”.

Drs. C. Bremmer (part-time) heeft de functie van redactiesecretaris van ons weekblad „Nederlandse Gedachten”. M. N. G. Kool is adjunct-secretaris en o.a. belast met de werkzaamheden betreffende het partijbestuur, met een belangrijk deel van de correspondentie, de voorbereiding van de partijraden; de organisatiecommissie en voorts heeft hij de leiding van de buitendienstmedewerkers. Daarnaast verzorgt hij de interne planning en coördinatie van de werkzaamheden. D. Corporaal heeft de

Een opname tijdens de voorjaarspartijraad te Zwolle. Van l.n.r. ziet u resp. partijsecretaris D. Corporaal, oud-partijvoorzitter J. de Koning en bestuurslid H. Brokkink

eindverantwoordelijkheid voor het functioneren van het partijsecretariaat en is als zodanig belast met de algemene beleidsvoorbereiding.

Hij houdt zich o.a. bezig met de voorbereiding van de vergaderingen van presidium en dagelijks bestuur; onderhoudt de contacten met fracties, Kuypertstichting en bewindslieden; is secretaris van de Stichting kader- en vormingswerk A.R.P. en neemt deel aan het secretarissen-overleg van de drie partijen en de C.D.A.-secretaris; is verantwoordelijk voor de radio- en TV-uitzendingen van de partij en zit uit hoofde van zijn functie in tal van werkgroepen en commissies. In totaal zijn er 16 personen in dienst van de partij, waarvan 3 voor halve dagen. De medewerkers, mevr. M. Scheepstra, mevr. G. A. van der Poel-Rotty en G. Nas, aanvaarden in de loop van het jaar een andere functie. Voor hun medewerking zijn wij hen zeer erkentelijk. Het partijsecretariaat kent een personeelscommissie, onder voorzitterschap van de partijsecretaris, die ongeveer eenmaal per maand bijeenkomt en waarover alle aangelegenheden de gang van zaken op het secretariaat betreffende kan worden gesproken.

De staf van het secretariaat houdt iedere maandagmorgen een korte werkbespreking om de lopende zaken onder de loupe te nemen en elkaar te informeren over de belangrijkste punten. Wekelijks is er een gesprek met de p.r.-adviseur J. N. A. Groenendijk en de voorlichter van de A.R. Tweede Kamerfractie P. van Tellingen, over de

actuele organisatorische en politieke zaken.

Mutaties

De ruim 60 000 leden en 12 000 abonnees op het partijweekblad zorgen voor veel mutaties. In totaal ongeveer 28 500, hetgeen overeenkomt met het aantal mutaties in 1974.

Wij zijn soms geneigd te veronderstellen, dat alle leden en abonnees om de 3 à 4 jaar verhuizen, gezien de jaarlijkse lawine aan mutaties.

Jammer, dat lang niet alle secretarissen van de mutatieformulieren gebruik maken, wat daardoor ontstaan nogal eens moeilijkheden. Het ledenbestand per 1 december vormt de basis voor de contributie-inning. Mutaties, die voor die datum niet zijn binnengekomen, kunnen niet meer meespelen voor het vaststellen van dat ledenbestand. Bedankjes, die na genoemde datum binnengekomen worden eerst aan het eind van het jaar verwerkt, omdat de betrokken personen nog de statutaire verplichting hebben hun contributie te betalen.

Het tweede jaar van de centrale contributie-inning verloopt redelijk. Het aantal leden dat reageert op de eerste accept-girokaart is hoger dan in het jaar daarvoor.

Dat blijft ook zo bij de tweede en derde accept-girokaart. De afwikkeling van de kwitanties laat opnieuw te wensen over. Het aantal zelf-innende kiesverenigingen onderging opnieuw een wijziging; voor 1976 zijn er nog 25 kiesverenigingen, die hieraan de voorkeur geven.

De kiesverenigingen kunnen over hun saldo beschikken, behalve wanneer:

- de kwitanties over 1975 nog niet zijn afgewikkeld;

- wanneer geen regeling is getroffen m.b.t. schulden over 1972;

- wanneer de Kamercentrale verzoekt het saldo te blokkeren.

De inning van de abonnementsgelden levert geen grote moeilijkheden op. Bij controle van de administratie blijkt, dat ruim 100 personen – ondanks herhaald verzoek – weigeren te betalen.

Zij worden als abonnee afgevoerd. Het totale abonnementsbestand stijgt. De partij voert een actie tot vergroting van het aantal personen, dat jaarlijks een vaste extra bijdrage (v.e.b.) aan de partij verstrekt ter ondersteuning van de financiële positie van de partij.

Deze actie ondervindt weerklank. In totaal werken thans 1536 personen hieraan mee. De v.e.b.-ers, die f 15,- of meer geven ontvangen enkele publikaties, te weten: „Plichten en Perspectieven”; „Geen restauratie, maar reformatie”; „Grondeigendom en grondbeheer”.

Publicaties

Mede in het kader van het verstrekken van voorlichting en informatie zien de volgende publikaties het licht:

De fractie in actie II; Energiebeleid; De fractie in actie III; Jaarverslag 1974; Samen op weg naar een verantwoordelijke maatschappij; Plichten en perspectieven; Geen restauratie, maar reformatie; Welwezen met de sport; Gespr. gr. onderwerp „Plichten en Perspectieven”; de fractie in actie IV; Grondeigendom en Grondbeheer; Een kleine eeuw kleine luyden.

Noot: zie elders dit nummer voor de wijze van bestelling van bovengenoemde publikaties.

Verband AR Gemeente- Provinciebestuurders

Grotere samenwerking van ARP-bestuurders gewenst

Tijdens de jaarvergadering 1975 wordt afscheid genomen van de voorzitter, de heer M. H. L. Weststrate. Hij wordt opgevolgd door de Utrechtse gedeputeerde (en oud-partijsecretaris) mr. W. R. van der Sluis. Weststrate heeft het Verband lange jaren gediend. Hij heeft zich doen kennen als een markante persoonlijkheid, die eenmaal ingenomen standpunten met verve kon verdedigen. Hij behoorde binnen de ARP tot die groep van bestuurders die ondanks het klimmen der jaren jong van hart en bestuurshandelen bleef. De bespreking van de ruimtelijke ordening en de taak en plaats daarbij van de grote en kleine gemeenten staat centraal. Het gaat met name om de vraag of veel kleine gemeenten niet verkommeren wegens met name door de provincie opgelegde groeinormen, en of met de nog schaars aanwezige ruimte wel goed wordt omgesprongen. In deze kolommen zal hierop niet verder worden ingegaan. Geïnteresseerden kunnen hierover meer lezen in het maantnummer van 1975 van De Magistratuur. Hier kan nog worden opgemerkt dat er intussen een werkgroepje „kleine kernen” is opgericht dat mede tot taak heeft dit jaar een CDA-conferentie „kleine kernen” te organiseren. Tevens houdt tijdens de

jaarvergadering partijgenoot minister De Gaay Fortman een toespraak over die zaken waar hij als bewindsman mee bezig is.

Functioneren Verband

Op 23 april wordt er binnen het Verband van verenigingen van AR-gemeente- en provinciebestuurders een gezamenlijke vergadering gehouden van het algemeen bestuur, de besturen van de provinciale verenigingen en de redactie van De Magistratuur. Onderwerp van bespreking is het functioneren van het Verband. Op een daaraan vooraf gehouden algemene bestuursvergadering is door het Groningse lid H. C. Kleemans in een nota reeds een wensenpakket op tafel gelegd. Zijn belangrijkste bezwaren zijn dat:

- de AR-bestuurders te weinig inspelen op de problemen van de burgers
 - de bestuurders van de diverse bestuurslagen te veel langs elkaar heenwerken
 - er te weinig contact is met partij en Kamerfracties, en
 - er nauwelijks kadertraining bestaat.
- Op genoemde gezamenlijke vergadering is men het unaniem met bovenvermelde bezwaren eens. Er dient per regio meer

Mr. W. R. v.d. Sluis

eenheid in visie en beleid van AR-bestuurders te komen. Dit kan onder meer worden bevorderd door het instellen van regionale werkgroepen. Per werkgroep zal er een contactpersoon met de provinciale vereniging en het landelijk Verband moeten zijn, zodat van gemeenschappelijke problemen op tijd melding kan worden gemaakt c.q. informatie daarover kan worden gegeven.

Conclusies

De discussie levert op korte termijn o.m. de volgende conclusies op:

- er komt een enquête onder de leden van het Verband, met het verzoek aan te geven welke problemen in door de provinciale verenigingen te organiseren bijeenkomsten aan de orde gesteld moeten worden; het secretariaat stuurt de uitslag hiervan vervolgens door naar de provinciale verenigingen, met het verzoek activiteiten te organiseren op grond van de binnengekomen reacties; de

verenigingen brengen het resultaat van hun activiteiten ter kennis van het secretariaat, zodat in het algemeen bestuur de begonnen discussie eigenlijk continu gehouden kan worden;

- per provinciale vereniging moet er een „vaste medewerkersclub” ten behoeve van De Magistratuur worden gevormd; doel van deze werkgroep is het aan de orde stellen van provinciale c.q. regionale problemen in de vorm van artikelen; verder het signaleren van voor die provincie of regio van belang zijnde rapporten, nota's en bijeenkomsten;
- de contacten met de KVP- en CHU-bestuurders dienen geïntensiveerd te worden (eventueel federeren); dit mag echter niet leiden tot fusies, waardoor de leden die nog niet in CDA-verband opereren, politiek min of meer dakloos zouden worden.

Genoemde enquête heeft 200 reacties opgeleverd. Zeer binnenkort worden de resultaten bekend gemaakt.

AR-partijraden

Het Verband als zodanig heeft op diverse partijraadsvergaderingen van zich laten horen teneinde aandacht te vragen voor de belangen en wensen van de (merendeels in CDA-verband opererende) lokale en regionale bestuurders. Zo werd op de extra partijraadsvergadering van 27 september door de **Verbandsvoorzitter** onder meer gesteld dat het samengaan van vele raads- en statenleden in CDA-fracties een **onomkeerbaar gebeuren is**. Ook sprak hij uit dat de moeilijkheden omtrent het functioneren van het uitgangspunt er niet toe moeten leiden dat het **vertrouwen** in elkaar wordt opgezegd. Dit zou er namelijk mede toe kunnen leiden dat het vaak moeizaam

verworven samengaan in raden en staten op de tocht wordt gezet. Het moet wel duidelijk zijn dat personen die innerlijk aan het uitgangspunt van het CDA géén boodschap hebben, niet gekandideerd moeten worden. Ook op de partijraad van 13 december werd in dezelfde geest door het Verband gesproken. Het verschil van mening over het functioneren van het uitgangspunt voor de vertegenwoordigers van het CDA mag, hoe reëel op zichzelf ook, géén beletsel zijn voor de totstandkoming van de ene lijst. Doordat de Tweede Kamerfractie teveel accent krijgt, wordt er te weinig gelet op de goede samenwerking op lokaal en regionaal niveau.

Voorlichting

Ook dit jaar kwam er een speciaal nummer van De Magistratuur uit: een aantal christen-democratische schrijvers gaf commentaar op de voorlopige regeringsvoorstellen betreffende de bestuurlijke reorganisatie. Een onderwerp overigens dat (traditiegetrouw) permanent aandacht kreeg. Verder veel informatie over onder meer: het onderwijs in al zijn facetten, de werkgelegenheid, grondpolitiek en openbaarmaking van ambtelijke stukken. Tevens werd veel aandacht geschonken aan boek-besprekingen. De Magistratuur blijft zich gelukkig in een grote belangstelling verheugen. Wie meer over dit blad of over andere zaken van de AR-bestuurders wil weten, richtte zich tot: secretariaat Verband/Magistratuur, Dr. Kuiperstraat 3-5* Den Haag.

Wil van den Bos Czn.,
secretaris

Abraham Kuypertstichting:

Jaar van wisselingen

Het jaar 1975 is voor de Dr. Kuypertstichting een jaar van wisselingen. De nieuwe voorzitter mr. J. H. Grosheide, de voormalige staatssecretaris van Onderwijs en van Justitie, neemt de leiding over het stichtingsbestuur. Kort tevoren heeft mr. J. G. H. Krajenbrink zijn medewerkschap geruild voor het secretariaat van het CDA, terwijl ook het afscheid, per 1 februari, van de directeur mr. W. C. D. Hoogendijk zich aankondigt.

Degenen die met de ARP meeleven, weten wat een belangrijke bijdrage de heer Hoogendijk geleverd heeft aan de ontwikkeling van het christen-democratisch denken. Voor veler besef vormde het werk dat onder zijn leiding plaatsvond één der weinige lichtpunten aan de grauwe hemel van de Nederlandse politiek. In een tijd waarin onder oppervlakkige leuzen naar een doel van onzekere kwaliteit werd gekoerst, werd mede onder zijn leiding een karakteristiek christen-democratisch denken tot stand gebracht, waarin de drie partijen ARP, CHU en KVP hun diepste motieven herkenden. Het in 1975 verschenen „Plichten en perspectieven” is van deze arbeid de bekroning. Zelfs binnen een partij als de onze zijn er die vraagtekens zetten bij een instituut dat zich met politiek-principiële studies wil bezighouden; met des te meer dankbaarheid constateren we dat ook hier het christelijk-politieke denken de waan van de dag overleefde. Zijn opvolger die per 1 september als nieuwe directeur in dienst treedt, hoopt met dezelfde inzet als zijn voorganger aan de ontwikkeling van het christen-democratisch denken, en de anti-revolutionaire variant daarvan, mede leiding te kunnen geven.

Publicaties

Hoewel het jaar 1975, zowel door personeelwisseling als onderbezetting

gepubliceerde, artikelen zijn: „Voor-vragen bij een inkomensbeleid” - drs. H. Borstlap, in ARS, maart 1975, en „Voor een duurzame samenwerking” - drs. A. M. Oostlander, in ARS, september/oktober 1975.

Adviezen en congressen

De meeste studies worden ondernomen in samenwerking met de andere wetenschappelijke instituten van de CDA-partijen. Bij dat werk spelen ook de leden van onze Adviesraad een essentiële rol. Vanwege het bestaan van een vacature, kan door de Kuypertstichting niet aan elke sector de bijstand van een wetenschappelijk medewerker worden toegewezen. Derhalve wordt de Dr. Kuypertstichting in de sector „Buitenlandse politiek en defensie” slechts door een waarnemer vertegenwoordigd. Wel krijgt het partijbestuur desgewenst bijstand in deze sector, bijvoorbeeld ten behoeve van onderhandelings over de Europese partijvorming.

Vier sectoren

Hieronder volgt een overzicht van de werkzaamheden in de vier sectoren:

- Sector I - Buitenlandse politiek en Defensie (drs. H. Borstlap).**
- 1) Een commissie „Bouwsteren”, die de bestaande rapporten binnen de instituten heeft geïnventariseerd, komt gereed met haar rapportage. Op basis van de uitgebrachte nota worden begin 1976 nieuwe studieobjecten geselecteerd.
 - 2) De commissie „Europa”, onder leiding van prof. mr. Schermers, hoopt voorjaar 1976 een rapport te kunnen aanbieden.
 - 3) Medio 1975 is een commissie „Wapenbeheersing” geïnstalleerd, met prof. Alting van Geusau als voorzitter. Deze behandelt de nota van staatssecretaris Kooijmans over ontwapening, vrede en veiligheid. Ook deze commissie hoopt voorjaar 1976 haar werk af te ronden.

Sector II - Sociaal-economische politiek (drs. H. Borstlap).

- 1) De „Energiecommissie” houdt over haar werk in maart 1975 een druk bezochte studieconferentie naar aanleiding van het rapport dat ze had uitgebracht.
- 2) In samenwerking met de drie CDA-partijen wordt in april een conferentie over de inkomenspolitiek gehouden. Daarvan is een uitvoerig verslag beschikbaar.
- 3) De „Inflatiecommissie” onder leiding van prof. dr. Bosman komt in februari

Dr. A. M. Oostlander,
directeur dr. Kuypertstichting

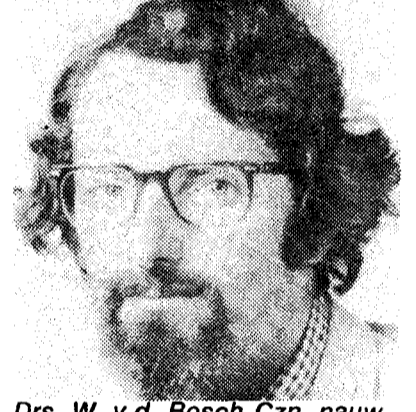
- 4) De commissie „Inkomensbeleid midden- en kleinbedrijf” stagneert het afgelopen jaar enigszins, maar hoopt medio 1976 haar werkzaamheden af te ronden.
- 5) Een werkgroep „Economische orde” bevindt zich in een voorbereidend stadium.

Sector III - Sociaal-culturele politiek (drs. A. M. Oostlander).

- 1) De werkgroep „Contourennota” zal haar werkzaamheden in het voorjaar van 1976 met een alternatief rapport afronden.
- 2) De commissies „Recht op onderwijs” en „Vernieuwing en innovatie” leveren werkstukken welke tot basis zullen dienen van een besloten studiedag op 24 januari 1976.
- 3) De commissie „Kennis en carrière” stagneert door wisselingen in de staf. De werkzaamheden zullen in de loop van 1976 met een publikatie worden besloten.

Sector IV - Bestuurlijke en staatkundige vraagstukken en justitie (drs. W. van den Bos Czn).

- 1) In november wordt naar aanleiding van de reeds genoemde nota „Grond eigendom en grondbeheer” een congres gehouden met een record aantal deelnemers. Een van de rapporteurs, drs. Van den Bos, wordt tevens, zowel binnen als buiten eigen kring, dikwijls als spreker over dit onderwerp uitgenodigd. Ook verzorgde hij artikelen over de grondpolitiek in de bladen van de drie partijen.
- 2) De commissie „Landschapsbeheer” verleent advies aan Kamerleden ten behoeve van de behandeling van de zogeheten „drie groene nota's”.
- 3) Als medewerker van de Dr.

Dr. W. v.d. Bosch Czn, nauw
betrokken bij de uitgang van
Grond eigendom en Grondbeheer

Kuypertstichting neemt drs. Van den Bos deel aan de redactie van het „Handboek voor gemeenteraadsleden” en is hij secretaris van het Verband en redactie-secretaris van De Magistratuur.

- 4) Voor de werkzaamheden ten behoeve van het „Verband van verenigingen van AR gemeente- en provinciebestuurders” verwijzen we naar het betreffende verslag in dit blad.
- 5) In 1975 worden 20 schriftelijke adviezen uitgebracht aan raads- en statenleden. Het aantal telefonische adviezen was daarvan een veelvoud. De andere stafleden namen incidenteel deel aan dit werk.
- 6) Een werkgroep „Kleine kernen” is in staat van voorbereiding.

Tijdschriften

Naast de genoemde activiteiten heeft de zorg voor ons blad „Antirevolutionaire Staatkunde” (redactie-secretaris drs. H. Borstlap) en voor „De Magistratuur” een vaste plaats in de werkschema's. Deze bladen bieden de gelegenheid om het christelijk politiek denken verder te ontvouwen en om de lezers tot deelname aan een dialoog te stimuleren. De Dr. Kuypertstichting kent aan dit redactionele werk een hoge prioriteit toe. Hiernaast hebben wij een verantwoordelijkheid aanvaard voor de uitgave van „Politiek overzicht”.

In 1976 zal een aantal belangrijke rapporten verschijnen. Daarnaast wordt onze bijstand gevraagd bij de opstelling van het CDA-programa en het tweede PPAC-advies. Een extra aandacht lijkt ons nodig voor de sociaal-culturele sector. Het achterblijven van studies in deze sector is, gezien het belang van de zaak, voor een partij als de onze, onaanvaardbaar. Wij hopen ook op dit terrein een bijdrage te leveren aan een principiële christelijke politiek.

Kader- en Vormingswerk

Ruimte voor nieuwe projecten door meer financiële armslag

Het jaar 1975 is voor het Kader- en Vormingswerk van de A.R.P. een zeer belangrijk jaar. Al is het alleen maar vanwege het feit dat het Ministerie van Binnenlandse Zaken op 29 mei de ministeriële beschikking bekend maakt inhoudende dat met terugwerkende kracht per 1 januari 1975 de Kader- en Vormingsactiviteiten van de politieke partijen zullen worden gesubsidieerd. Dat betekent dat dit soort werk een belangrijke uitbreiding kan ondergaan.

Met het oog op dit te verwachten besluit van Binnenlandse Zaken komt er een Stichting Kader- en Vormingswerk A.R.P. tot stand omdat de politieke partijen niet rechtstreeks gesubsidieerd gaan worden. De passering van de stichtingsakte geschiedt op 23 januari 1975. Deze stichting krijgt vanzelfsprekend ook een bestuur, dat toezicht houdt op de activiteiten in het raam van het kaderwerk en deze ook zoveel mogelijk tracht te stimuleren.

Publicaties

Een onmiddellijk gevolg van dit subsidiëeringsbesluit is dat nu het startschot voor enkele projecten gegeven kan worden, waarvoor in het verleden geen of onvoldoende financiële middelen bestonden. Deze projecten betreffen in 1975 vooral de publiciteitsfeer en het regionale kaderwerk. Zo kunnen in

december een documentaire uitgave over de geschiedenis van de A.R.P., getiteld „Een kleine eeuw, kleine luyden”, en een eerste les maatschappijleer uit een serie van drie „Politiek? kom nou!” uitgegeven worden. Laatst genoemde uitgave in samenwerking met C.H.U. en K.V.P. Samen met de zusterstichtingen verschijnt ook een handleiding bij „Plichten en perspectieven”. Tevens worden er plannen gemaakt voor enige nieuwe uitgaven in het kader van documentatie- en cursusmateriaal. Het Stichtingsbestuur stelt een subsidieregeling vast voor regionale vormingsactiviteiten, projecten in Drenthe, Groningen, Friesland en Leiden krijgen hierdoor van de stichting een subsidie op basis van deze regeling. Andere Kamercentrales hebben projecten in voorbereiding.

Bestuur Stichting

In dit bestuur hebben in 1975 zitting: mr. A. Herstel (voorzitter), D. Corporaal (secretaris/penningmeester), drs. D. Boonstra, mw. R. Brinkman, I. van Zellen, F. Jonkman, N. Schouten, J. A. A. Jittenbogaard, Mw. A. Verduijn-Meijnhardt, mw. C. C. Kakes-Veen, J. A. M. Toxopeus. De heer N. Schouten volgt de aftredende voorzitter mr. A. Herstel op. Mw. Brinkman eveneens aftredend, wordt opgevolgd door mw. J. R. H. May-Weggen.

Met ingang van 1 januari 1975 treedt drs. C. Bremmer als part-time staffunctionaris in dienst van de Stichting in oprichting, terwijl mw. J. de Koff-Buschman als secretaresse belast wordt met

administratieve werkzaamheden. T.a.v. de boekhouding en t.a.v. de andere assistentie worden ad hoc-regelingen getroffen.

Onder de Stichting ressorteren ook het buitendienstwerk, waarover elders nadere gegevens worden verstrekt en de werkgroep documentatiemateriaal vrouwengroepen, die speciaal materiaal aandraagt voor vrouwelijke partijleden en sympathisanten, die een wat heldere politieke vorming willen. De groep verzorgt de volgende uitgave: De A.R.P. en het onderwijs (handleiding bij de discussie over een totaal onderwijs beleid). Bespreking onderwijs Contourennota, Vredespolitiek, Politieke vormgeving, Regering en partijen. De samenstelling is als volgt: mev. T. Bot-van Gijzen (voorzitter), mev. J. G. Brants-le Cointre, mev. N. van Dijk-Koffeman, mev. J. G. Kraaijeveld-Wouters, mev. J. R. H. May-Weggen, mev. A. J. Verhoog-Bokma, mev. S. de Vries-Delhaas, mev. A. F.

Westhoff-Hubée, D. Corporaal, G. v.d. Berg (secretaris), een medewerker van de Kuyperstichting. Het is jammer dat nog niet voorzien kan worden in een vacature. Een geschikte nieuwe te benoemen stafmedewerker, die zich moet inzetten om het regionaal vormingswerk verder van de grond te helpen, meldt zich nog niet aan. Dit betekent dat het werk nog niet met die krant ontplooid kan worden als de Stichting wenselijk acht. Voor de besturen van de Kamercentrale Assen, Tilburg, Groningen, Utrecht, Maastricht en Arnhem/Nijmegen worden oriënteringsdagen in Den Haag georganiseerd. Aan iedere dag nemen 12 tot 15 personen deel.

Kursussen

In het najaar starten we twee landelijke kaderkursussen, waarvoor de belangstelling groter dan ooit is. Zowel in Zwolle als in Soesterberg zijn de kursussen in korte tijd volledig volgeboekt. Deze studiedagen beantwoorden, blijkens de reacties van de deelnemers - 35 in Zwolle voor de

groep „Noord-Oost Nederland” en 40 in Soesterberg voor de groep „Zuid-West Nederland” - volledig aan hun doel. Zet deze grote belangstelling zich door, dan kan in 1976 wellicht een derde landelijke cursus georganiseerd worden. Voor oud-kursisten worden er „bijtank-bijeenkomsten” georganiseerd waarvoor eveneens een grote belangstelling bestaat. In 1975 wordt eveneens een speciale commissie in het leven geroepen voor de coördinatie van de vormingsactiviteiten in C.D.A.-verband. Als resultaat daarvan komen o.a. gezamenlijke studiedagen tot stand. De coördinatie verloopt nog niet altijd naar wens. Dit komt mede omdat C.H.U. en K.V.P. op het punt van het kaderwerk een minder sterke traditie kennen dan de A.R.P. Toch kan gezegd worden dat deze coördinatie-commissie onder voorzitterschap van oud-secretaris Schelfhout nuttig werk verricht. In deze commissie hebben voor de A.R.P.-stichting zitting de heren Bremmer, Corporaal, Schouten.

Groepsfoto van de deelnemers van de cursus „Drachten” 1974/75

Publikaties verschenen in 1975

Nummer	Titel	Prijs
301	„De fractie in Aktie II” Bij 5 ex. en meer f 0,50	f 0,95
302	„Energiebeleid” Rapport van een commissie van de wetenschappelijke instituten van K.V.P., A.R.P. en C.H.U.	f 5,25
303	„De fractie in aktie III” Een overzicht van de standpunten, die de A.R. Tweede Kamerfractie tijdens van belang zijnde debatten heeft ingenomen in de periode van medio oktober 1974 tot en met maart 1975	f 2,00
304	„Samen op weg naar een verantwoordelijke maatschappij” publikatie van het christen-democratische Vrouwenberaad	f 4,50
305	„Plichten en Perspectieven” Aanzet voor een profielschets van het C.D.A.	f 3,90
306	„Geen restauratie maar reformatie” Toespraken van Dr. D. Th. Kuiper en Mr. W. Aantjes op de voorjaarspartijraad van 24 mei 1975	f 2,50
307	„Wel-wezen met de sport” 2 t/m 4 ex f 0,60 10 t/m 24 ex f 0,40 5 t/m 9 ex f 0,50 25 en meer f 0,30	f 0,75
308	Gespreksgroepenonderwerp, „Plichten en Perspectieven” 1 t/m 4 ex f 0,75 10 t/m 24 ex f 0,50 5 t/m 9 ex f 0,60 25 ex. en meer f 0,40	f 0,75
309	„De fractie in aktie IV” Bij 5 ex of meer f 1,25 Deze regeling geldt ook voor De fractie in aktie III	f 2,00
310	„Grondeigendom en Grondbeheer”	f 3,75
311	Rede Mr. Aantjes C.D.A. Congres 23-8-'75 1 t/m 4 ex f 0,75 5 t/m 9 ex f 0,60 10 t/m 24 ex f 0,50 25 en meer ex. f 0,40	f 0,75
312	Katern „Visies op arbeid” 2 t/m 4 ex f 0,60 5 t/m 9 ex f 0,50 10 t/m 24 ex f 0,40 25 en meer ex f 0,30	f 0,75
313	„Kleine eeuw Kleine Luyden” Grepn uit de geschiedenis van de A.R.P.	f 5,00
314	„De A.R.P. en het onderwijsbeleid”	f 1,25
315	„Politiek? Kom nou!” Les Maatschappijleer 2 t/m 4 ex f 0,85 5 t/m 9 ex f 0,75 10 t/m 24 ex f 0,65 25 en meer ex. f 0,55 per ex.	f 1,00

Verkrijgbaar door storting van het verschuldigde bedrag op postgirorekening 89673 t.n.v. de A.R.P. Partijstichting met vermelding van brochure-nummer, de titel van de brochure en de aantallen.

Nederlandse Gedachten

Goede samenwerking met de Arjos na integratie „As Rem”

Eén van de belangrijkste gebeurtenissen in 1975 voor wat betreft het weekorgaan van de ARP, „Nederlandse Gedachten” is de opneming in dit blad van het Arjos-periodiek „Ad Rem”. In principe wordt wekelijks één pagina in N.G. uitgetrokken voor het nieuws uit de kring van de anti-revolutionaire jongerenorganisatie.

Goede samenwerking

Over het algemeen is er sprake van een goede samenwerking tussen de redactie van N.G., waarin per 1 januari 1975 ook een Arjos-vertegenwoordiger is opgenomen, en de Arjos, die uit eigen kring een redactie-commissie heeft ingesteld t.b.v. haar inbreng in N.G. Voorts heeft de toenemende politieke samenwerking tussen ARP, CHU en KVP in CDA-verband zijn weerslag op dit orgaan, blijkens een nieuwe rubriek „CD-Aktueel”. In deze rubriek die na de zomer na besluiten van de partijbesturen uitroeit tot een maandelijks middenkatern van 4 pagina's, vindt men informatie, feiten en meningen m.b.t. het Christen-Democratisch Appèl. Ook in de ledencontact-organen van CHU en KVP verschijnt deze rubriek. Ten behoeve van de coördinatie m.b.t. CD-Aktueel is een speciaal redactieteam ingesteld bestaande uit (2) afgevaardigden uit elk van de „moederredacties” van de bladen van de drie partijen. Ook een vertegenwoordiger van de rechtstreekse CDA-leden heeft in dit team zitting. De samenwerking verloopt i.h.a. niet onbevredigend, al moet gezegd worden dat de meningen wel eens uiteen lopen over de wenselijkheid en geschiktheid van bepaalde kopy t.b.v. CD-Aktueel. Dit is er o.a. de oorzaak van dat het oktobernummer van CD-Aktueel niet verschijnt.

Als katernen verschijnen o.a. een herdruk van „De ARP in vogelvlucht”,

met vele historische en actuele gegevens over de ARP; „Wel-wezen met de sport”, waarin diverse facetten van de sportbeweging en -beoefening kritisch worden belicht; „De economische orde ter discussie”, een katern t.b.v. een Arjos-studiekonferentie en tenslotte „Visies op arbeid”, in deze krant wordt aandacht gevraagd voor een kritische bezinning op het begrip „arbeid” in deze tijd. Naast bovengenoemde katernen bevat het weekblad interessante artikelen-reeksen. Het tweede Kamerlid Vermaat schrijft enkele boeiende artikelen over „onze economische orde”, het dilemma „groeien of versoberen”, „zwart geld en andere praktijken”. Door deze artikelen loopt als een rode draad „voldoet de inrichting van onze economische samenleving aan de bijbelse normen?”. Zijn artikelen zijn er een voorbeeld van dat de redactie haar lezers daadwerkelijk een principiële, christen-democratische benadering wil bieden ten aanzien van allerlei vraagstukken.

Comité voor varenden

ARP-standpunt inzake blokkade wekt misverstanden

Slechts éénmaal komt het comité bijeen, op 26 november

Reeds in februari en in augustus zijn bijeenkomsten gepland, maar schippersakties veroorzaken uitstel. In de novembervergadering wordt in aanwezigheid van een aantal vertegenwoordigers van schippersvakbonden overleg gevoerd met het Tweede Kamerlid M. W. Schakel, waarbij de beleidsnota Goederenvervoer en de presentatie van de stellingname van de AR Tweede Kamerfractie inzake de schippersblokkade en de eventuele afschaffing van de evenredige vrachtdeling aan de orde komen. Men is het erover eens dat het standpunt op

Aantal abonnees

Enkele andere thema's die veel aandacht krijgen zijn het onderwijsbeleid van minister Van Kemenade, de zaak van de gewetensbezwaren militaire dienst, de positie van de vrouw, en Zuid-Afrika. Dit laatste onderwerp bewijst dat de lezers zich sterk betrokken weten bij dit blad getuige de vele reacties op enkele artikelen van mr. B. W. Biesheuvel. Dat geldt trouwens ook voor de ontwikkelingen m.b.t. het CDA. Het aantal abonnees neemt in dit jaar belangrijk toe. Dit stemt de redactie tot dankbaarheid. De redactie bestaat in 1975 uit: G. A. Kieft, voorzitter; mev. T. van Gelder-De Boer, H. W. v.d. Brink, dr. W. de Kwaadsteniet, mr. C. v.d. Wetering, D. Corporaal, drs. C. Bremmer, secretaris. Tot de redactie treedt toe de heer G. de Boer, als Arjos-vertegenwoordiger. Het leden-contactorgaan ARPPost verschijnt 7 maal. In toenemende mate maken Kamercentrales gebruik van de mogelijkheid van een wisselpagina. De partij verzorgt de advertentie-acquisitie met behulp van free-lance medewerkers. Het jaar 1975 geeft een aanzienlijke grotere advertentie-opbrengst dan het jaar daarvoor. Dit draagt er toe bij, dat ondanks een sterke stijging van papier- en drukkosten de verhoging van de abonnementsprijs beperkt kan blijven.

zichzelf genomen juist is, maar dat de wijze van overbrenging een verkeerd psychologisch effect heeft. Ook wordt gesproken over de feitelijke functionering van het comité. Het comité speelt vooral een rol bij verkiezingsvoorbereiding, maar de specifieke beleidszaken komen thans vaak tot stand in het rechtstreekse contact tussen schippersvertegenwoordigers en Kamerleden. Het comité neemt zich voor binnenkort nader te spreken over haar functionering. De samenstelling van het comité wordt opnieuw versmald door het aftreden van heer J. Boeijsing. In diverse vakatures moet nog voorzien worden.

UIT DE ARJOS

Konferentie Arjos Zuid-Holland

Zoals al eerder aangekondigd zal op **zaterdag 21 februari a.s.** de jaarlijkse studiekonferentie van Arjos Zuid-Holland plaatsvinden.

Het onderwerp van deze konferentie (MAATSCHAPPIJVISIES), wordt door een drietal sprekers ingeleid.

■ **drs. Hans Borstlap** (wetenschappelijk medewerker Dr. A. Kuyperstichting) zal een uiteenzetting geven over de christendemocratische visie op mens en maatschappij

■ **drs. A. J. Huber** (lid van de VVD en plv. griffier van de Tweede Kamer), geeft vanuit de liberale invalshoek zijn visie

■ **drs. K. Rozendaal** (lid van het gewestelijk bestuur Noord-Holland van de PvdA en schrijver van een studie over het democratisch-socialisme), zal tenslotte de socialistische maatschappijvisie behandelen.

Plaats van dit gebeuren is het **Groothandelsgebouw te Rotterdam** (vlak bij het Centraal Station). Aanvang: **10.00 uur 's morgens.**

Deelnemers aan de konferentie krijgen uitvoerige documentatie toegestuurd. Voor opgaven en verdere inlichtingen: **Janny Kersten, 3e Dwarsweg 2, Numansdorp, tel.: 01865-2074 (th).**

Ledenblad Arjos-Utrecht

Het provinciaal bestuur van Arjos-Utrecht is het nieuwe jaar goed gestart, met het uitgeven van een eigen „krant” voor de Utrechtse Arjosleden. Daarmee beschikken nu bijna alle provinciale organisaties over een eigen periodiek.

Dat is een goede zaak, omdat dergelijke uitgaven de band tussen de leden in de provincie zal verstevigen en vergroten.

„Alleen samen kunnen wij onze organisatie levend maken en houden.

Laten we dit doen vanuit ons evangelisch denken en handelen”, aldus provinciaal voorzitter **Tibbe Breimer**, in het voorwoord. In het voorwoord valt eveneens te lezen dat „onze” krant de Utrechtse provinciale organisatie tot een enorme steun kan zijn. Verslagen, aankondigingen, mededelingen, ideeën, artikelen, tekeningen, cartoons, anecdoten, enz. zullen sneller en beter bij de leden terecht komen. Allerlei inbreng is uiteraard zeer welkom. Arjos-Utrecht hoopt dit jaar 6 à 7 nummers uit te brengen. In dit eerste nummer zijn vooral mededelingen en aankondigingen te vinden omtrent activiteiten van plaatselijke kernen en van het provinciaal bestuur. De redactie van „Arjos-Utrecht” wordt bemand door **Dick Hoek, Frank Visscher** en **Helmer le Cointre**, sekretaris: (adres: Camminghalaan 10, Bunnik).

Oosterbaan & Le Cointre n.v.
'Goes

Telefoon (01100) 7555*

DRUKKERS-UITGEVERS

Al 70 jaar drukker in Benelux voor bedrijven en organisaties

WORDT LID VAN DE ARJOS!

De ARJOS, de ongeveer 1500 leden tellende jongerenorganisatie van de ARP, biedt jongeren tot 29 jaar talloze mogelijkheden om politiek actief te zijn. Eigentijds, creatief en onafhankelijk, maar nooit vrijblijvend. Zo zijn er de diverse plaatselijke ARJOS aktie-kernen. Politieke werkplaatsen bij uitstek om je in allerlei zaken van gemeentelijk en regionaal belang eens kritisch te verdiepen. Daarnaast zijn er o.a. diverse groepen die het werk van de ARP Tweede Kamerfractie begeleiden. Een unieke mogelijkheid om als jongere ook op landelijk niveau invloed uit te oefenen. Dan hebben we het nog niet eens over de studiekonferenties die er regelmatig plaats vinden.

Bij dit alles ziet de ARJOS de Evangelische boodschap als enig uitgangspunt.

Doe mee! Neem de uitdaging aan om aan de samenleving vorm te geven. Meld je aan als lid door onderstaande bon in te vullen. Dan krijg je bovendien het ARJOS/ARP weekblad Nederlandse Gedachten toegezonden. Een blad met uitstekende en deskundige informatie over alles wat er zich op politiek terrein afspeelt. Onmisbaar als je echt politiek meeleeft. Wil je liever eerst nog wat meer informatie. Ook dat kan.

ARJOS: AKTIVITEIT EN CREATIVITEIT

NAAM:

ADRES:

WOONPLAATS:

meldt zc aan als Arjoslid en betaalde f 17,50 (postrekening) nr. 127164, ten name van Stichting Arjos, Den Haag voor het lidmaatschap ARJOS, Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag, tel. 070-46.96.20 of 45.03.24.

ontvangt toch liever eerst wat meer informatie.

FIRMA DE REK EN HORSMAN Fabriek van Scheepslieren

DORPSTRAAT 102 - TEL. 0 1894-218
OUDERKERK AAN DEN IJSSEL

SCHUILING INDUSTRIE TECHNIEK BV

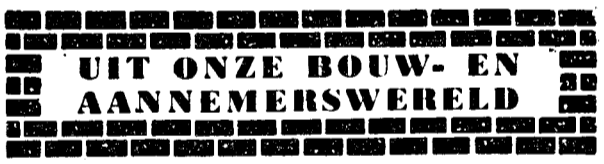
BINNENHAVENSTRAAT 20
HENGELO-O.
POSTBUS 52 TEL. 0 5400-1.56.00

DROOG HOUT

SPECIALITEIT: GEWATERD IEPEN, VERDER BEUKEN, ESSEN, LINDEN, KERSEN, EIKEN EN PEREN. Incomplete bollen en plaathout. Contant 1%

N.V. Hard- en Zachthout Import Mij.

LOENEN (VELUWE) - TELEFOON 0 5765-212

FIRMA C. VERMEER en ZONEN B.V.

Fabrieken voor GEBOGEN HOUT

Telefoon 0 1808-1230 - Ouderkerk aan de IJssel
RONDE en OVALE TAFELRANDEN - GEBOGEN REGELS voor stoelen en fauteuils - ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN, ENZ. ENZ.

MEILINK B.V.

HOUTHANDEL KISTENFABRIEK
INDUSTRIËLE VERPAKKINGEN

Vestigingen in Borculo Tel. 0 5457-1561*
Zutphen: Tel. 0 5750-3748
Boxmeer: Tel. 0 8855-1744

SYSTEEMBOUW VERMEULEN B.V. MILL
Industrieterrein Postbus 3 tel. 08859-1024

Systeembouw (Permanent en Semi Permanent)
Systeembungalows, Scholen, Kantoren, Houten garages, Bedrijfschuren en loodsen. etc.

In de Noordoostpolder en Oostelijk Flevoland

bouwen wij reeds vele kerken, scholen en boerderijen.

AANNEMERSBEDRIJF N.V. GEBR. SALVERDA

T HARDE - BOVENWEG 7 - TELEFOON 0 5255-1669

Alle soorten tegels. Telefoon 01848-1202

Politiek wordt nu ineens begrijpelijk!

Nederlandse Gedachten, geeft u wekelijks een deskundig, in begrijpelijke taal geschreven overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen in de Nederlandse politiek. Actuele en controversiële onderwerpen worden bovendien vanuit een principiële christen-democratische stellingname belicht.

In het brandpunt van de belangstelling staande onderwerpen zoals de werkloosheid, onderwijsbeleid, abortus, defensiebeleid, CDA, belastingplannen, gewetensbezwaren komen regelmatig aan de orde.

Daarnaast geregeld interviews met vooraanstaande politici, bewindslieden en regionale bestuurders. Elke week een veel gelezen commentaar van mr. Aantjes op voorvallen in de landspolitiek!

Het abonnementental neemt voortdurend toe. Neem ook een abonnement, of geef er één kado uit iemand van uw vriendenkring! De prijs ervan: f 12,50 per half jaar; studenten f 7,50; jongeren tot 21 jaar f 7,50.

Neem een abonnement, of vraag proefnummers, met vermelding van naam, adres en woonplaats.

Adres: Ned. Gedachten, Antwoordno. 66, Den Haag. Geén postzegel.

veel gelezen, veel geciteerd.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE A.R.P.
EVANGELISCHE VOLKS-PARTIJ

Waarin opgenomen Ad Rem (officieel orgaan Arjos) onder redactie van G. A. Kieft (voorzitter), mevr. T. van Gelder-de Boer, G. de Boer H. W. van den Brink, D. Corporaal dr. W. de Kwaadsteniet, mr. C. van de Wetering, drs. C. Bremmer (redactie-sekretaris)

Adres van redactie, advertenties en administratie:

Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 46.96.20, giro 89673.

Abonnementsprijs: f 12,50 per halfjaar. Giro 89673 ten name van de A.R. Partijstichting te 's-Gravenhage

Studenten/jongeren abonnement f 7,50 per half jaar. Losse verkoop f 0,85

Advertentie-exploitatie: 020-24.91.12.

A. BAARS Azn.
Exploitatie van baggermaterieel B.V.

VERKOOP EN VERHUUR

Telefoon (0 1840) - 5566
Postbus 70, Sliedrecht.

Scheepswerf A. BAARS Azn. B.V.
SLIEDRECHT
Telefoon (0 1840) - 5566
NIEUWBOUW EN REPARATIE

Handel in **buizen** (diverse maten) **NIEUW IJZER**, zoals platen, hoek- en balkijzer **RIJPLATEN** in diverse maten

STOLK'S Handelonderneming B.V.
Postbus 1, H. I ambacht
afd.: Sloperij, Veersedijk 233, tel. 078-2.80.00
Afd. Bruikbare materialen, Veersedijk 11, tel. (01858) 2029 en 5025.

W. VISSER & ZN. n.v.
Scheepswerf - Motorenherstelplaats
Ankerpark 2 - Telefoon 02230-2887
DEN HELDER
NIEUWBOUW EN REPARATIE

FA. J. A. VISSCHER & ZOON
DE NIEUWESLUIS 5 - ZWARTSLUIS
buiten kantooruren: 0 5208 - 1259 - 1546
Telefoon kantoor: 0 5208 - 2120
werkplaatsen: 0 5208 - 1259

Directieboten - Sleepvletten - Dekschuiten

N.V. Scheepsbouwwerf v.h. FIRMA A. LANSER
Sliedrecht-Holland

Sleepdienst Broedertrouw n.v.
v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
Corr.-adres MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummer 01850-2.61.66-2.61.67 (2 lijnen)

ALLE TRANSPORTEN TE WATER

Nederlandse Antillen

Door dr.
W. de Kwaadsteniet

Onafhankelijkheid allereerst zaak van de Antillen zelf

„De ontwikkeling van onze verhouding met de Antillen staat wel in de context van een streven naar onafhankelijkheid. Ik moet zeggen, dat ik in dat verband de datum niet erg belangrijk vind. Het is bekend, dat de datum ginds wrevel wekt. Ik zou dan ook zeggen: Laat ons het gesprek over de datum een tijd opschorten. Naarmate wij opschieten komt dat gesprek vanzelf. De heer De Kwaadsteniet heeft erop gewezen, dat het niet alleen een zaak is van de Antillen, maar dat het evenzeer een zaak is van Nederland. Er moet een wederzijds elkaar beïnvloeden zijn van gedachten”.

Dit zei o.m. de minister voor Nederlands-Antilliaanse Zaken, De Gaay Fortman op 21 januari jl. Het was logisch, dat bij deze begrotingsbehandeling de mogelijkheid van toekomstige onafhankelijkheid van de Nederlandse Antillen aan de orde zou komen. De begroting betrof thans voor het eerst - na de onafhankelijkheid van Suriname in november jl. - de Nederlandse Antillen alleen.

Geén concrete datum

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat thans uit twee landen, Nederland en de Ned. Antillen. „In dit kader zullen onze twee landen als het goed is alleen maar méér oog voor elkaar kunnen hebben. Met name zullen wij land en bevolking zo moeten dienen, dat men daar steeds meer en beter zijn eigen gang kan gaan, niet alleen politiek, maar ook sociaal-economisch, financieel en cultureel”, zo was de benadering van de ARP-fractie. Op dit moment behoeft ook geen concrete datum voor onafhankelijkheid te worden genoemd, noch door de Ned. Antillen, noch door Nederland. „Als je daarheen op weg bent zit die onafhankelijkheid in eerste instantie niet op een - langere of kortere tijd van tevoren genoemde - datum. Dat zit op de politieke en mentale groei, op de culturele en educatieve ontplooiing, en op de sociaal-economische toestand en de ontwikkeling daarvan”. Verder werd dezerzijds gesteld: „De onafhankelijkheid is in de eerste plaats een zaak van de Ned. Antillen. In de tweede plaats ook een zaak van Nederland. Beide zijn betrokkenen, zij het op geheel verschillende wijze. Nederland kan stimuleren tot onafhankelijkheid van de Ned. Antillen in

het belang van de Ned. Antillen en steeds afgezien van eventueel mogelijk eigen belang van Nederland”.

Planmatige voorbereiding

Het is duidelijk, dat wij ermede akkoord gaan, dat de onafhankelijkheid planmatig wordt voorbereid. „Er zullen zeker goede en diepgaande analyses nodig zijn van de werkelijkheid in de Ned. Antillen: de sociaal-economische positie, de cultureel/educatieve positie, de interne en externe positie. Wij kunnen er ook mede akkoord gaan, dat het tijdstip waarop en de omstandigheden waaronder de soevereiniteit zal aanvangen uitsluitend aan de hand van de belangen van de bevolking zal worden bepaald, zoals ook de memorie van toelichting op de begroting zegt”. Ook onzerzijds werd onderstreept, dat de interne situatie in eerste instantie uiteraard een interne aangelegenheid is. Of men nu streeft naar een gedecentraliseerde eenheidsstaat of bijvoorbeeld naar een federatief opgebouwde staat, is voor Nederland minder wezenlijk. Het zijn zaken, die aan de orde zijn als interne problematiek.

„Nederland heeft ingevolge het Statuut te maken met het land de Ned. Antillen en dan gaat het om één Staat. Dan kan elk der zes eilanden een belangrijke, een grote, een maximale eilandelijke zelfstandigheid hebben, als men maar beseft één staat te zijn, met de daarbij behorende saamhorigheid. Bij de gewenste versterking van de eilandelijke zelfstandigheid behoort dan de nodige versterking van onderlinge verbondenheid. Ook de moeilijkheden van de geografische ligging moeten daarbij worden overwonnen. Het lijkt ons juist, dat de wensen van alle zes eilanden aan elkaar moeten worden aangepast en op elkaar moeten worden afgestemd, zoals ook minister-president Evertsz heeft gesteld. Daarvoor zal de totale bevolking van de Ned. Antillen moeten worden gemotiveerd”.

Het is natuurlijk duidelijk, dat natievorming voor een jong volk van groot en wezenlijk belang is. Minister De Gaay Fortman geloofde, dat men nog niet kan zeggen, dat er een Antilliaans volk is. In het normale verkeer wordt niet in de eerste plaats gesproken over „wij Antilliaans”, maar „wij op Aruba”, of „wij op Sint Maarten”.

Caribisch gebied

Integratie zou van veel belang zijn. Als goed samenhangende staat zou een betekenisvolle plaats in het Caribisch gebied kunnen worden ingenomen. Financieel en sociaal-economisch ziet de zaak er nog niet gezond uit. De economische basis is kwetsbaar. Dat geldt niet alleen de olie, maar in bepaalde mate ook het toerisme. Mogelijkheden voor kleinere bedrijven en zelfstandige bedrijven zouden ter plaatse nader moeten worden beproefd. Gedacht kan ook worden aan tuinbouw, fruitteelt en kleinveeteelt. Tenslotte is mijnerzijds namens de fractie de gedachte naar voren gebracht, dat het eigenlijk de moeite waard zou zijn om over een aantal zaken, welke de Ned.

Antillen en Nederland raken, eens een debat te hebben in het „Koninkrijksparlement”. Zoals bekend heeft een Surinaamse delegatie Statenleden deelgenomen aan de debatten in de Tweede Kamer en in de Eerste Kamer over de rijkswet voor de onafhankelijkheid van Suriname op 21 oktober 1975 en volgende dagen. Een hoogst enkele keer is het eerder gebeurd, dat een Statendelegatie de behandeling van een rijkswet bijwoonde. Ik denk hier aan de behandeling van de Overeenkomst inzake de Internationale Bauxietassociatie op resp. 11 en 24 juni 1975, waarbij het Surinaamse parlement bijzondere gedelegeerden aanwezig deed zijn.

Bemoezucht

Het zou goed zijn, wanneer niet alleen ministers elkaar over en weer ontmoeten, maar dat ook de parlementen samen spreken en niet praktisch alleen bij een afscheid in verband met onafhankelijkheid. Weliswaar is er in de afgelopen jaren een regelmatige jaarlijkse ontmoeting van parlementaire delegaties gegroeid, maar dat is nog iets anders. Het moet toch mogelijk zijn, na een zekere voorbereiding daarvan, door de beide regeringen en door de beide parlementen, een gezamenlijke discussie over enkele punten die onze landen samen raken, te hebben. Minister De Gaay Fortman was belangstellend en benieuwd wat de beide Kamers der Staten-Generaal op dit punt zouden besluiten. Het leek hem, dat de regering hierin geen taak heeft, wil zij niet het odium van bemoezucht op zich laden. In de Tweede Kamer is onze suggestie - nog onvoldoende voorbereid en uitgewerkt - bij deze begrotingsbehandeling verder niet aan de orde geweest. Intern beraad, een inhaken op deze gedachte in de Eerste Kamer en nader contact met het Ned. Antilliaanse Parlement kunnen mogelijk tot verdere stappen leiden.

ARP

VAN DE PARTIJ

WIJ KOMEN BIJ EEN

Mr. W. Aantjes in Nieuwleusen

Op maandag 9 februari 1976 hoopt mr. W. Aantjes, voorzitter Tweede-Kamerfractie ARP in Nieuwleusen te spreken over „actuele politieke zaken.” Deze avond van de ARP-Nieuwleusen is in het Geref. Jeugdgebouw aan de Backxlaan 79, te Nieuwleusen en begint om 20.00 uur.

Regionale campagneteams

Op vrijdag, 13 en zaterdag, 14 februari a.s. vergaderen de regionale campagneteams in „Kerk en Wereld” te Driebergen. De campagnelidingsontvingen een uitnodiging en aanmeldingsformulier. Van elk regionaal team worden circa drie leden te Driebergen verwacht. De bijeenkomst begint op de vrijdagavond om ca. 19.00 uur. Schriftelijke aanmelding is noodzakelijk: ARP, Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag.

Jaarvergadering Verband

De jaarvergadering van het Verband van AR-gemeente- en -provinciebestuurders zal dit jaar worden gehouden op zaterdag 20 maart in het gebouw voor Christelijke Belangen, Kromme Nieuwe Gracht 39, Utrecht. Het onderwerp: „De taak van gemeenten en provincies bij de werkloosheidsbestrijding” zal worden ingeleid door de heren ing. S. Attema van het ministerie van Sociale Zaken en drs. G. van Veenen, burgemeester van Het Bildt. Mr. P. van Zanten, griffier van de staten van Utrecht, zal het forum leiden.

H. A. de Boer in Nijeveen (Dr.)

Op woensdag 25 februari a.s. organiseert de A.R.-Statencentrale Meppel in samenwerking met de kiesvereniging Nijeveen een openbare vergadering met als onderwerp „De Christelijke politiek in de praktijk”. Het onderwerp zal ingeleid worden door de heer H. A. de Boer, voorzitter van de A.R.Partij. De bijeenkomst vindt plaats in de Geref. Kerk te Nijeveen, 's avonds om acht uur.

M. W. Schakel te Lunteren

De A.R.-Kiesvereniging te Lunteren houdt op maandag 8 maart 1976 een openbare vergadering in het „Westhoffhuis” te Lunteren, aanvang 20.00 uur. Spreker: M. W. Schakel, Tweede-Kamerlid A.R.P. Onderwerp: „De positie van de A.R.P. binnen het huidige politieke krachtenveld”. Belangstellenden uit Ede en-wijde omgeving zijn van harte welkom.

Verband Drenthe

Maandag, 16 februari a.s. in de bovenzaal van „Bellevue” a/d Dr. Nassaulaan te Assen. Hier zal drs. G. van Veenen, burgemeester van Het Bildt, refereren onder de titel: „Gemeente en werkgelegenheid”. Hierbij zal bijzondere aandacht worden geschonken aan de financiële mogelijkheden en moeilijkheden van de z.g.n. aanvullende werkgelegenheidspolitik. Zie ook De Magistratuur van oktober 1975 (blzn. 113 en 114) en november 1975 (blzn. 134 en 135).

Staatssecretaris De Jong Ozn. in Zeist

Op 18 februari spreekt staatssecretaris De Jong Ozn. voor CDA-Zeist over actuele onderwijsvraagstukken. Plaats van bijeenkomst: hotel Figi (alpha theater), Het Rond, Zeist. Belangstellenden van harte welkom.

Partijvoorzitter De Boer te Rotterdam

Jaarvergadering Kamercentrale Dordrecht, donderdag 19 februari a.s. 's avonds om 8.00 uur in gebouw „Atrium”, Karel Doormanstraat 143 te Rotterdam. Spreker: de nieuwe partijvoorzitter de heer H.A. de Boer, lid van de Tweede Kamer. Thema: „de actuele politieke situatie”.

Borgman in Vroomshoop

Op 10 februari 's avonds 8.00 uur hoopt in gebouw „Irene” te Vroomshoop de heer F. Borgman, voorzitter van de Arjos, te spreken. Onderwerp: „Actuele politieke rondblik”.

AR-Statencentrale Ommen

Ledenvergadering op maandag 16 februari 's avonds 8.00 uur in de „Olde Wheeme” te Ommen. De heer H. M. de Weerd van Harrenberg hoopt te spreken over: „Hoe democratisch is onze Nederlandse democratie”.

Boeiende, maar goedkope leesstof!

Onlangs verscheen er opnieuw een uitgave van de Stichting Kader- en Vormingswerk ARP, getiteld: „Politiek? Kom nou! Daarin wordt o.a. uiteengezet wat politiek inhoudt, hoe ons landsbestuur geregeld is, ook wordt de vraag gesteld: christelijke politiek... kan dat? Deze les bedoelt o.a. in een leemte te voorzien bij behandeling van vakken als maatschappijleer, geschiedenis en eventueel ook godsdienst. Voor leraren en leerlingen een uitkomst. Ook is deze erg leuk geïllustreerde uitgave goed bruikbaar om in de politieke belangstelling van uw schoolgaande kinderen te voorzien. Geef hen eens zo'n les kado! Trouwens ook kiesverenigingen kunnen deze uitgave goed gebruiken bij hun speciale activiteiten voor jongeren bijv. Deze les kost slechts f 1,- per exemplaar.

Meerdere delen zullen overigens nog volgen. Ook verscheen onlangs een bijzonder fraai geïllustreerd, 130 pag. tellend boekje over de geschiedenis van de ARP, onder de titel „Een kleine eeuw kleine luyden”. Diverse deskundige schrijvers werkten daar o.a. aan mee. Voor slechts vijf gulden in kort bestek een unieke geschiedschrijving van de ARP. Elke dag komen tientallen bestellingen daarvan binnen. De prijs ervan: f 5,-. Tenslotte wijzen wij u op de onlangs verschenen *adressengids 1976*, die de namen van allerlei nuttige partij-instansities bevat, tot en met die van de ARP-bewindslieden toe. Kosten f 2,50. Bestel een of meerdere van deze uitgaven door overmaking van de desbetreffende bedragen op postgiro 89673, t.n.v. AR-Partijstichting, Den Haag, onder vermelding van het gewenste.

Bewapening en wapenbeheersing C.D.A.-studiedag „Vrede en Veiligheid”

Zaterdag 27 maart 1976 te Utrecht. De Stichtingen kader- en vormingswerk A.R.P., C.H.U. en K.V.P. organiseren in samenwerking met de wetenschappelijke instituten van deze partijen op zaterdag 27 maart a.s. een studiedag met als thema „Bewapening en wapenbeheersing”. De basisgegevens voor deze conferentie worden ontleend aan het regeringsrapport „Ontwapening en veiligheid”. Aanvang: 10.00 uur. Sluiting: ca. 16.00 uur.

Inleiders:

H. J. Neuman (dir. Ned. Inst. Vredesvraagstukken), mr. P. H. Kooijmans (staatssecretaris Buitenlandse Zaken, belast met vredesvraagstukken).

's Middags vindt een forumdiscussie plaats.

In het forum nemen zitting:

Als voorzitter, mr. C. A. Bos (burg. Katwijk), H. J. Neuman, M. H. von Meijlenfeldt (kolonel Infanterie), prof. jhr. mr. F. A. M. Aiting van Geusau (voorz. commissie wapenbeheersing van de wetenschappelijke instituten).

Aan het slot van de conferentie vat staatssecretaris Kooijmans de discussie samen.

Aanmelding voor deze conferentie geschiedt door overmaking van de deelnemerskosten ad f 15,- (inclusief lunch en consumptie) op gironummer 379333, t.n.v. Alg. Penn. K.V.P. Maurtakade 25, Den Haag onder vermelding van „Studiedag vrede en veiligheid”.

Aanmelding uiterlijk 13-3-1976. (Na ontvangst van de globetaling worden de conferentiestukken toegezonden).

N.B.: In verband met de te verwachten grote belangstelling geschiedt inschrijving volgens volgorde van binnenkomst van betaling.

Hebt u de contributie 1976 voldaan?
Dank voor een vlotte afwikkeling!

Chr. Spaarbank „Eigen Haard“

LOPENDE DIEP 7

(bij de kijk in 't Jatbrug)

GRONINGEN TEL. 12.79.02

5%

DAGELIJKS
OPVRAAGBAAR

7%

JEUGDSPAARDERS
(met 10% premie)

5 1/4%

tot

8%

BELEGGINGSBOEKJES

STICHTING BURGERSCHAPS- KUNDE

Regeren - Reageren

Politieke partijen, democratisering, nieuwe bestuursvormen, sociaal-economische beleid, woningbouw

Een cursus burgerschapskunde
39 schriftelijke lessen voor f 30,-

Politiek bekeken

partijen en partijstelsel, volksvertegenwoordigers, recht en rechtspraak, gemeente en provincie, milieubeheer

een oriënteringscursus
12 schriftelijke lessen voor f 10,-

Werkende jongeren project

Een serie afleveringen op het gebied van maatschappijvorming voor werkende jongeren.

Informatie op sterk beeldende wijze en herkenbaar als behorende tot de leefsituatie van werkende jongeren.

8 afleveringen voor f 20,-

De gemeenteraad

Het raadslidmaatschap, de begroting, ruimtelijke ordening, subsidieregelingen, gewestvorming

Een cursus gemeentepolitiek
24 schriftelijke lessen voor f 25,-

De ondernemingsraad

Wet op de ondernemingsraden, vergader-techniek, bedrijfseconomie, de vakbeweging, sociale verzekeringen, personeelsbeleid

Een cursus voor ondernemingsraad-
leden
34 schriftelijke lessen voor f 45,-

STUUR EEN LEGE ENVELOP (ZONDER POSTZEGEL) AAN: STICHTING BURGERSCHAPSKUNDE, ANTWOORDNUMMER 235(G), LEIDEN ENU ONTVANGT PER OMGAANDE UITGEBREIDE INFORMATIE! TELEFOON 071-893403.

fijn! die ken ik

FA. JAN DE MIK

HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van oeververdedigings-
werken - Griendhouhandel

Tel. 01846-2539-2484 Hardinxveld-Giessendam

IN PRIMA BOTER EN KAAS
STEDS DE BAAS
ALLE SOORTEN GROOT EN KLEIN
KOMEN UIT DE IJSSEL- EN LEKSTREEK FIJN

A.vanHouwelingen - Moordrecht

TELEFOON 305 (0 1827) WETERINGSTRAAT 4

Drukkerij De Longte B.V.

Postbus 171 - Dordrecht - Tel. 078-3.43.22

Snelle offsetdrukkers
voor meerkleuren
reklamedrukwerk

Alle textielgoederen,
bedden, dekens,
matrassen, complete
woninginrichting

Grootzand 14 - 38 - 42, SNEEK - Midstr. 114, JOURE

HYPOTHEEK TOT 140%

Kostel. vrijbl. off. Geen afsl. prov. gratis advies

GELDLENING TOT f 500 000

HUIZEN te koop gevr. en aangeboden
Adv. en bemidd. ONROEREND GOED
Drs. J. A. Uding & Partn.

Fin. adv. en vastgoedcons. v. Maerlantlaan 7.
Amersfoort. Telefoon 033-1.76.47 (4 lijnen)
Bijkantoor:

• v.d. Helstlaan 39, H'sum, telef. 02150-1.32.87.